

Riksdagens protokoll

1999/2000:109

Måndagen den 15 maj

Protokoll
1999/2000:109

Kl. 12.00 – 14.32

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 8 och 9 maj.

2 § Svar på interpellation 1999/2000:369 om förenklingar för företagare

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Henrik S Järrel har frågat mig vilka åtgärder regeringen avser vidta för att undanröja hinder för företagare. Som exempel nämns handläggningen vid Patent- och registreringsverket, PRV. Henrik S Järrel har också frågat mig vad regeringen avser göra för att höja servicen och hjälpsamheten generellt hos statliga myndigheter och verk samt hur regeringen ämnar följa upp den Simplexkonferens som hölls den 22 november 1999.

När det gäller handläggningen vid PRV tar Henrik S Järrel upp ett enskilt fall beträffande firmaregistrering som just nu handläggs av PRV. Jag kan som bekant som statsråd inte kommentera hur enskilda fall hanteras. Jag anser dock självklart att det är mycket viktigt att tiderna för registrering av bolag och varumärken kortas.

På mitt initiativ pågår därför just nu en konsultöversyn av PRV:s verksamhet, som omfattar en analys av processer och flöden vid främst bolags- och varumärkesavdelningarna. En genomgång ska göras av rutiner och arbetssätt när det gäller ärendehantering. Analysen ska utmynna i förslag till åtgärder som åstadkommer att denna blir snabb och effektiv med kort beslutstid vid bägge avdelningarna.

I detta sammanhang kan jag också nämna att arbete pågår för att förenkla registrering av företag. På regeringens uppdrag arbetar både PRV och RSV med att ta fram en gemensam Internetbaserad lösning för företagsregistrering hos de bägge myndigheterna som kommer att leda till förkortade handläggningstider och ge ökad information till företagen. Lösningen innebär kort att företagaren kan välja att lämna in sin ansökan om registrering till PRV och/eller till RSV, som handlägger ärendet parallellt. En testversion av detta nya system beräknas komma i drift före sommaren.

När det gäller frågan om vad regeringen avser att vidta för åtgärder för att höja service och hjälpsamhet generellt sett hos statliga myndighet-

er och verk vill jag inledningsvis säga att alla myndigheter enligt förvaltningslagen och andra regelsystem ska lämna upplysningar, vägledning, råd och annan hjälp som rör deras myndighetsområden. Hur väl myndigheterna lyckas med detta har stor betydelse för hur näringsliv och enskilda medborgare upplever näringsklimatet i vårt land.

Regeringen har såväl i IT-propositionen som i den förvaltningspolitiska propositionen understrukt vikten av att myndigheter utnyttjar de möjligheter som informationstekniken ger till att öka servicen gentemot medborgare och företag. I arbetet med att skapa en elektronisk förvaltning har 24-timmarsmyndigheten kommit att bli ett vägledande begrepp. Med detta menas att myndigheter är elektroniskt tillgängliga för informationshämtande och ärendehantering och med ett dynamiskt förhållningssätt förmår anpassa sig till de olika krav som ställs. För att stimulera denna utveckling har regeringen gett Statskontoret i uppdrag att ta fram kriterier för begreppet 24-timmarsmyndighet. Kriterierna ska användas som ett hjälpmedel för myndigheternas egen serviceutveckling och som ett verktyg i regeringens kvalitetsbedömning och styrning av myndigheterna.

När det gäller frågan om Simplexkommissionen vill jag peka på att Hans Andersson från Finansdepartementet tillträdde som ny chef för denna den 2 maj 2000. Simplexkommissionen bytte då också namn till Simplexenheten. Enheten kommer under hösten 2000 att genomföra en utbildning som i första hand vänder sig till de inom myndigheter och verk som arbetar med regelgivning. Syftet med utbildningen är att förbättra arbetet med problem- och konsekvensanalys av nya regler hos myndigheterna.

Anf. 2 HENRIK S JÄRREL (m):

Tack, fru talman, och tack också statsrådet Mona Sahlin för svaret. En ganska generell iakttagelse som man kan göra när man läser det här svaret och även när man lyssnar på Mona Sahlin i debatten är att hon ofta anlägger ett mycket förändringsbenäget perspektiv på företagar- och småföretagarfrågorna. Det är klart att en moderat riksdagsledamot inte stillatigande kan konstatera detta utan att ge statsrådet en eloge för det. Jag tycker att det är roligt att statsrådet har den synen, och det är bra för landet.

Men bekymret är att Mona Sahlin verkar vara ganska ensam i regeringen om att inta denna hållning. Jag tror att hon får brottas ganska mycket bakom kulisserna för att få förståelse för sin uppfattning, och det är synd att regeringen har svårt att lyssna på kloka röster inom sina egna led. Jag tycker faktiskt ändå att man ska ge Mona Sahlin det här betyget i dessa frågor.

Man kan, fru talman, konstatera att det faktiskt inte har hänt så mycket trots allt det vackra talet om att man ska förbättra och förenkla regelverket för småföretagare. Det är möjligt att man kan påstå att det inte är så alldeles lätt, men jag tror att det i vår förvaltningsstruktur, inte minst i den departementala strukturen finns – låt mig säga så – inlagda krokben eller oviljor att riktigt ta itu med de här frågorna. Det kan förmodligen vara ett resultat av en mycket genomreglerad syn på de här frågorna som jag tycker mig märka att den socialdemokratiska regeringen har haft under årtionden.

Jag hälsar med glädje att statsrådet nu pekar på att det är viktigt att man förkortar tiderna för registrering av bolag och varumärken. Näringsdepartementet satte upp ett mål om 10 månader, och de facto är den verkliga tiden i dag 22 månader. Det är en alldeles på tok för lång tid.

Jag konstaterar vidare att statsrådet har tagit initiativ till en konsultöversyn av PRV:s verksamhet. Jag tycker att det är mycket bra att också det har kommit till stånd. Men det viktiga är ju att det också händer någonting och att det blir ett faktiskt och bra resultat av det här. Vi är från den borgerliga och inte minst från den moderata sidan bekymrade över att så lite trots allt händer.

Vad gäller det fall som jag tog upp i interpellationen förstår jag fullt väl att statsrådet är förhindrad att lägga sig i handläggningen och avgörandet av ett enskilt fall, men jag lyfte fram det som ett exempel på en paradox. Det finns här ett företag som vill registrera sig och som föreslår ett företagsnamn som har en innebörd. Det kan alltså utläsas ett ord som har en betydelse, och så får det inte vara, trots att det t.ex. redan finns företag som i sina företagsnamn har ord som i det verkliga livet betyder något. Jag menar att det finns anledning för statsrådet att begrunda detta och se efter om man kan ändra något i regelverket för att underlätta för företagen att få del av sådana namn. De kan inte minst när det gäller t.ex. e-postadresser vara viktiga för att berätta något om företagets verksamhet.

Som sagt är den underliggande tonen positiv, men alltför lite har hänt. Statsrådet tar upp 24-timmarsmyndigheten, ett utmärkt förslag som gör att man, så att säga, inte behöver vara knuten till dygnets timmar för att få hjälp med företagsfrågor. Men, Mona Sahlin, varför händer så lite?

Anf. 3 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Jag vill först bara än en gång betona något som jag är övertygad om att Henrik S Järrel och jag är helt överens om, nämligen hur viktigt det är att handläggningstiderna på PRV avsevärt förkortas. Det är inte rimligt att tillväxten för Sverige indirekt blir lägre än vad den annars skulle vara, om det tar orimligt lång tid att registrera företag och varumärken. Jag har efter att ha tagit del av den inledande förstudien till det arbete som nu görs på PRV ganska gott hopp om att det kommer att betyda kortare handläggningstider. Vi kommer inte att ge oss förrän så också blir fallet.

Henrik S Järrel för en diskussion som jag känner igen och delvis tycker är lite tjatig, nämligen att det inte händer tillräckligt mycket utan alldeles för lite.

Jag är den första att säga att det fortfarande finns mycket krångel och attitydproblem som är väldigt allvarliga när det gäller synen från samhället och myndigheter på de små företagen. Men jag är inte riktigt så säker på att det går att dra så generella slutsatser som att ingenting händer, eller att ingenting alls har hänt.

Tvärtom har jag i mina kontakter med myndigheterna och i den realitet som verkligheten är märkt att det börjat ske en ordentlig förändring i synen på små företag. Det syns också i var de nya jobben i dag kommer. Det är just i de riktigt små företagen. Alltför få får upp ögonen för betydelsen både av sysselsättning och tillväxt.

Prot.
1999/2000:109
15 maj

*Svar på
interpellationer*

Men jag är också den första att erkänna att det fortfarande finns väldigt mycket kvar att göra. Vi kommer snart med en skrivelse till riksdagen där vi rapporterar om hur förenklingsarbetet har bedrivits, på vilka områden vi tycker att det finns saker kvar att göra och vilken strategi som regeringen nu vill använda, bl.a. Simplexenheten.

Jag hoppas att det kommer att vara ytterligare brasved till debatten om förenklingar och attitydförändringar för de små företagen. I det sista arbetet är jag övertygad om att jag har en bra vapendragare i Henrik S Järrel. Det handlar också om att förändra attityderna ute i samhällslivet till de små företagen och deras villkor. Där får vi hjälpas åt.

Anf. 4 HENRIK S JÄRREL (m):

Fru talman! Just det. Det sista är väldigt viktigt, nämligen attitydförändringar. Där tror jag inte minst det inom de socialdemokratiska leden, men även i andra sammanhang, finns anledning att försöka ompröva attityder och hållningar till småföretagare.

Inte sällan möter de en mer eller mindre diffus misstanke om att de bara är ute efter att lägga under sig mer pengar, smita från skatter, osv. Dessa människor av kött och blod jobbar inte bara för sin egen försörjning utan bereder också många andra sysselsättning. Man får inte glömma det.

I företagets idé ligger också att man måste kunna skapa en vinst för att utveckla företaget. Alla stora företag i dag har en gång varit små. Därför är det viktigt med den jordmån som finns för just småföretagsamheten för att de små företagen kanske en dag ska kunna växa sig stora och därigenom också vara viktiga faktorer ur sysselsättningssynpunkt.

Just nu, Mona Sahlin, njuter Sverige frukterna av en internationell högkonjunktur. Det har bl.a. tagit sig uttryck i att vi har fått en god skjuts på nyföretagandet. Anställningar inte minst i näringslivet har också kommit som ett uttryck härav. Sverige är på många sätt ledande inom IT, informationstekniken.

Jag skulle vilja fästa uppmärksamheten på en fråga som också berörs av Mona Sahlin, nämligen Simplexkommissionen. Låt oss hoppas att det verkligen blir någonting av den nu. Den tidigare chefen avgick rätt mycket i protest och ställde sin plats till förfogande för att väldigt lite hände och det var byråkrati och ovidkommande tjafs inom departementet. Låt oss hoppas att statsrådet nu vill driva den frågan mycket konsekvent så att det händer något.

Detsamma gäller Småföretagsdelegationen. Mona Sahlin föredrog före jul ett förslag som omfattade sju förenklingsförslag för småföretagarna. Småföretagsdelegationen, som regeringen själv tillsatte med en socialdemokratisk ordförande, lade fram 71 eller 72 konkreta förslag till förenklingar som egentligen inte kostade någon krona att genomföra. Av dem har väldigt få sett dagens ljus i dagsläget. Det är nästan två år sedan. Man kan börja tvivla lite på den verkliga viljan hos regeringen.

Sedan vill jag ställa en fråga till Mona Sahlin. Regeringen utfärdade en förordning om att myndigheterna skulle göra konsekvensbeskrivningar av regelförändringar, och då särskilt vilka konsekvenser de får för småföretagsamheten. Hur skulle Mona Sahlin ställa sig till ett liknande uppdrag för regeringen att innan den lägger fram förslag om nya lagar på riksdagens bord verkligen göra en konsekvensbeskrivning ur småföretag-

samhetens perspektiv? Det skulle intressera mig att veta vilka synpunkter Mona Sahlin har på det.

Prot.
1999/2000:109
15 maj

Anf. 5 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Jag vill återigen understryka, trots att jag som bekant tycker att det finns mycket kvar att göra, att man måste se Sverige lite mer färggrant än den bild som moderaterna och nu också Henrik S Järrel ger. Världen är inte svart och vit längre. Det är inte så att Sverige bara börjar bli mer och mer framgångsrikt på näringslivsområdet därför att vi har en högkonjunktur.

Sverige är också ett modernt land med en annan företagsanda än vad som har funnits på väldigt länge med entreprenörer. Det är unga människor som har idéer och som nu också får komma fram, inom politiken men också näringslivet. Jag har en mer färggrann syn på att Sverige är ett näringslivsland med hög klass och är modernt inte bara när det gäller IT-området.

Sedan vill jag understryka hur viktigt arbetet är med att ge konsekvensanalyser och beskrivningar av hur myndigheterna arbetar men också av hur förslag från regeringen ser ut. Det är bl.a. just det som Simplexenheten är här för att göra. Det handlar om att innan förslag läggs på riksdagens bord gå igenom: Vilka konsekvenser får utredningsförslaget för små företag? Vad kostar det? Är det värt det? Kan man göra det på ett annat sätt? Är det anpassat efter de skilda villkor som finns mellan små och stora företag?

Det är precis det som Henrik S Järrel efterlyser som Simplexenheten också ska jobba med när det gäller Regeringskansliets egna propositioner och lagförslag, och det, för att uttrycka mig milt, behövs.

Anf. 6 HENRIK S JÄRREL (m):

Fru talman! Det är i så fall utmärkt om Simplexkommissionen får detta uppdrag och verkligen kan komma att fungera som det är avsett med ett bra kansli som har förståelse för just småföretagsamhetens problem. Det är utmärkt. Jag välkomnar en sådan förändring i så fall.

Men jag kan också tycka att Simplexkommissionen borde ha i uppdrag att granska redan befintliga förslag så att man kan rensa i regelfloren och gärna ha en avregleringssyn på de områden där man sällan eller aldrig har använt en bestämmelse därför att den har fallit i glömska och inte längre fyller någon funktion i vår moderna tid. Utsträck gärna Simplexkommissionens arbete till att också vara en enhet som får i uppgift att både titta bakåt och framåt. Det är utmärkt, Mona Sahlin.

Sedan är företagaranandan viktig. Vi har i dag många ungdomar inte minst inom IT-branschen. De är inte så knutna till de gamla synsätten. De är projektorienterade på ett helt annat sätt och jobbar väldigt mycket mer *ad hoc* än vad man kanske gjorde i den gamla ekonomin, om man får uttrycka det på det sättet.

Det finns säkert en anledning till att vi har en s.k. Gnosjöanda. Den finns också på några andra håll runtom i landet. Men den är väldigt typisk för Gnosjö. Där finns garageföretagen som börjar som små innovativa entreprenörskap, som tanke- och uppfinningssmedjor. Sedan kanske de inte alltid växer så mycket mer, utan håller sig på en sådan nivå.

*Svar på
interpellationer*

Det är en anda och en entreprenörsanda som vi har all anledning att uppmuntra. Låt oss hoppas, Mona Sahlin, att det fortsatta arbetet med regelförenklingar för företagen får en ordentlig skjuts nu, inte minst efter vårt samtal.

Överläggningen var härmed avslutad.

3 § Svar på interpellation 1999/2000:374 om osund konkurrens

Anf. 7 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Karin Falkmer har frågat näringsminister Björn Rosengren om vilka åtgärder han avser att vidta för att förhindra uppkomsten av osund konkurrens och för att förhindra att en skattefinansierad myndighet konkurrerar ut redan befintlig verksamhet.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Naturligtvis bör offentligt finansierad verksamhet inte få förhindra eller försvåra andra verksamheters möjligheter att etablera sig och växa på marknaden. Det är viktigt att villkoren för de bägge sektorernas näringsverksamhet är så likvärdiga som möjligt så att inte konkurrenssnedvridande effekter uppstår.

Det är min ambition att kvarvarande hinder för konkurrens i gränslandet mellan privat och offentlig näringsverksamhet ska rensas bort. Regeringen har därför vidtagit åtgärder med anledning av de problem som kan uppstå när det offentliga agerar på konkurrensutsatta marknader.

Ett råd för konkurrens på lika villkor mellan offentlig och privat sektor har inrättats med uppgift att behandla klagomål och undanröja konkurrenshinder.

Statskontoret har på uppdrag av regeringen kartlagt offentlig kommersiell verksamhet för att bl.a. analysera vilka behov statliga aktörer har av att bedriva kommersiell verksamhet och lämna förslag till hur konkurrenssnedvridande effekter kan undvikas. Statskontoret har presenterat en rapport och lagt fram en rad analyser och förslag. Dessa bereds nu inom Regeringskansliet.

Redan nu kan sägas att i den konkurrenspolitiska propositionen som läggs fram i slutet av denna månad kommer en del av de frågor som Statskontoret för fram att beröras. Jag räknar också med att vissa andra frågor återkommer i budgetpropositionen för nästa år.

Karin Falkmer behandlar i interpellationen särskilt NUTEK:s engagemang i konceptet Open for Business, OFB. Att initiera och samordna nya former för nätverk och mötesplatser är en viktig uppgift för staten.

Enligt vad jag blivit informerad är OFB:s verksamhet ett projekt för att under en begränsad tid och i begränsad omfattning pröva ett för Sverige nytt koncept för att stimulera just entreprenörskap hos unga. Någon nu aktuell plan för NUTEK:s fortsatta engagemang i syfte att etablera verksamheten i större skala finns alltså inte.

NUTEK har som nationell koordinators ansvar för att verksamheten bedrivs med hänsyn till de krav på kvalitet som CEED, ägaren av projektet, ställt upp. Driften av OFB-verksamheten vilar helt på de lokala aktörerna.

Nya former för att främja entreprenörskap måste kunna utvecklas och prövas. Självfallet får inte detta medföra att befintliga och väl fungerande aktörer, t.ex. Nyföretagarcentrum, slås ut. Min uppfattning är att verksamheterna vid OFB och Nyföretagarcentrum på ett bra sätt bör kunna komplettera och förstärka varandra. Detta förutsätter en konstruktiv samverkan mellan aktörerna.

Prot.
1999/2000:109
15 maj

*Svar på
interpellationer*

Då Karin Falkmer, som framställt interpellationen, meddelat att hon var förhindrad att närvara vid sammanträdet, medgav andre vice talmanen att Ola Karlsson i stället fick delta i överläggningen.

Anf. 8 OLA KARLSSON (m):

Fru talman! Först av allt ska jag å Karin Falkmers vägnar dels beklaga att hon själv inte kunde ta emot svaret, dels tacka för statsrådets svar. Jag vill också för egen del tacka för svaret.

Att främja företagsamhet, särskilt hos ungdomar, är bland det viktigaste vi har att göra. Det måste vara en prioriterad uppgift att se till att vi får fler företagare och mer företagsamhet i Sverige.

Då finns det en rad fallgropar att rasa ned i, vilket inte minst exemplet med NUTEK och Open for Business-konceptet visar. Det får inte bli så att den goda ambitionen att främja ungdomars företagsamhet leder till att man slår ut en väl fungerande verksamhet, som är billigare och som leder till andra företags engagemang.

Låt mig, fru talman, ta ett exempel från Karlskoga. Där har vi ett väl fungerande nyföretagarcentrum med 40 lokala företag som sponsorer, förutom de två kommunerna, Karlskoga och Degerfors. Det här nyföretagarcentrumet omsätter 600 000–700 000 kr per år.

Nu har ALMI skickat in en bidragsansökan till bl.a. länsstyrelsen i mitt hemlän för att man vill starta en Open for Business-sajt. Man räknar med en budget på ungefär fem miljoner kronor för ett Karlskogakontor.

Jag menar att det finns en uppenbar risk i detta. Om man etablerar ett nytt kontor på en plats där det redan finns ett fungerande nyföretagarcentrum, så kommer många av de lokala sponserarna att ställa sig frågan: Varför ska vi betala två gånger? Varför ska vi fortsätta att engagera oss i Nyföretagarcentrum om staten, kommunen och landstinget lägger nära fem miljoner kronor på en konkurrerande verksamhet?

Jag har ingenting emot att vi får nya aktörer som engagerar sig för att främja företagsamheten. Men man skulle kanske börja med att arbeta på de orter där det inte finns motsvarande verksamhet i dag.

Det finns också anledning att ställa sig frågan om det finns något beslut som bemyndigar den statliga myndigheten NUTEK att teckna avtal med en kanadensisk organisation, som ger den organisationen rätt att i praktiken styra vilka projekt och organisationer NUTEK ska engagera sig i.

I det avtal som NUTEK har tecknat med CEED finns ett förbud mot att engagera sig i liknande verksamhet under två år. Det låter mycket märkligt att en statlig myndighet kan få ett sådant bemyndigande.

Det vore mycket olyckligt om verksamheter som Ung Företagsamhet, Snilleblixterna, Skola och näringsliv, Drivhuset och andra liknande verksamheter som främjar just ung företagsamhet skulle slås ut av en statlig myndighets engagemang.

Anf. 9 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Jag börjar med att hålla med Ola Karlsson inledningsvis i hans allmänna strävan. Vi måste göra mer för att entreprenörskap, lust, mod, kunskap och tankar om att starta eget blir större och mer naturligt hos många ungdomar i vårt land. Det är viktigt, och det tror jag att vi är överens om.

Det är förstås också viktigt att man – vilka nu man är – prövar nya former på det här området. Man kan tänka en gång extra på om det nya kan slå ut det gamla, som har fungerat bra. Eller kan vi pröva nya former och hitta nya komplement till redan befintlig verksamhet?

Med den kunskap som jag har skaffat mig om Open for Business tycker jag att det verkar spännande. Konceptet har varit mycket framgångsrikt i de länder där det har prövats.

Med anledning av slutet av Ola Karlssons inlägg är det viktigt att betona att det primära målet inte är att man ska starta ett eget företag. Snarare är det just att pröva och utröna idéerna och tankarna, att få upp lusten, att tänka tanken "kanske är jag duktig nog och har kunskap nog att bli egen företagare". Det är detta som Open for Business arbetar med. Sedan tar Nyföretagarcentrum, ALMI, Startlinjen, IFS och andra vid och hjälper en att starta och dra i gång ett företag.

Mot den här bakgrunden, den information som jag har fått, så har jag tyckt att det låter spännande. Det ska bli intressant att se vad utvärderingarna av det här försöket kommer att visa. Regeringen har inte givit NUTEK något slags bemyndigande om detta, utan det ingår i dess myndighetsutövning. Ett av dess allmänna uppdrag är att främja företagande runt om i landet.

Med den information jag har känner jag mig mycket säker på att Open for Business kompletterar Nyföretagarcentrum och inte konkurrerar. Om så vore fallet skulle jag hålla med om kritiken, men så har jag inte uppfattat det hela.

Anf. 10 OLA KARLSSON (m):

Fru talman! Jag hoppas verkligen att statsrådets beskrivning visar sig vara korrekt och att man undviker att etablera sig på de orter där det redan finns en väl fungerande verksamhet. Tyvärr tyder en del av de planer som finns på att man riktar sig mot kommuner, t.ex. Karlskoga, där det finns en mycket väl fungerande verksamhet, Nyföretagarcentrum. Där driver man framgångsrikt skola- och näringslivsprogram, Snilleblix-tarna och temat Ung Företagsamhet.

Mycket av detta utgör Open for Business koncept. Medan Nyföretagarcentrums verksamhet till stor del bygger på de lokala företagens ideella engagemang, riskerar vi med Open for Business-konceptet att bygga upp en verksamhet som till allra största delen baseras på offentliga medel. Därmed kan man slå ut t.ex. Nyföretagarcentrum i Karlskoga.

Sedan, fru talman, blir jag bekymrad om det är så att det inte finns något bemyndigande eller något beslut för NUTEK att teckna den här typen av avtal. Man skriver avtal där det står att NUTEK *not for themselves use the information to create or assist in the creation of a system similar to the system or engage in any business, conduct or activity that is based on the system*. Det innebär ju att man ger CEED möjlighet att styra NUTEK:s andra verksamhet vad gäller engagemang i andra system

som Ung Företagsamhet, Snilleblixarna och Jobs and Society, och i så fall förvånar det mig mycket att NUTEK har tecknat den typen av avtal.

Jag har också förstått att det bland de här aktörerna, just för att det är så viktigt att främja företagsamhet, ibland blir viktigt att pinka revir. Ibland blir det viktigt att vara högsta tupp på gödselstacken för att styra och ställa med pengar och organisation. Jag tror att den här risken finns vad gäller både NUTEK och ALMI, och även självfallet vad gäller andra organisationer som sysslar med detta.

Jag tror därför att det vore väldigt viktigt om statsrådet framöver när det gäller regleringsbrev och annat till statliga myndigheter gör klart att man inte ska hantera pengarna på ett sätt som utesluter andra aktörer från den här typen av verksamhet.

Jag tror att det vore mycket olyckligt om nya koncept innebär att gamla, väl fungerande organisationer bryts ned därför att sponsorer och andra säger: Varför ska jag betala två gånger? Varför ska jag dels betala med ett lokalt ideellt engagemang, dels betala till en konkurrerande verksamhet med mina skattemedel? Det vore mycket olyckligt.

Anf. 11 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Får jag bara först allmänt säga att min uppfattning när det gäller arbetet för att få fram entreprenörskap hos många människor i vårt land är att vi inte precis har för mycket sådant. Vi behöver mer!

Det är i alla fall min allmänna bild att Sverige när det gäller ungdomars syn på egenföretagande enligt en rapport som kom från EU för inte så länge sedan fanns bland dem som låg sämst till. Allt från Snilleblixarna till Ung Företagsamhet och annat behövs alltså. Det behöver också få en spridning så att det når ännu fler av våra ungdomar.

Jag vill återigen betona att som jag har förstått Open for Business så är ambitionen just att locka fram entreprenörskap hos individer där sedan t.ex. det alldeles utmärkta Jobs and Society har rollen att bidra till att de här idéerna blir företag.

Min bild är alltså att detta icke får slå ut befintlig väl fungerande verksamhet. Den information jag har fått är att Open for Business är ett treårigt projekt. Det är på fem pilotkontor i Sverige som man ska initiera verksamhet – i Lindesberg, Sollefteå, Ånge, Örebro och Örnsköldsvik.

Beslutet att starta Open for Business fattas lokalt, och finansieringen är också lokal. Om det inte finns någon lokal uppbackning på de här orterna så blir det heller inget Open for Business.

Jag ska följa detta mycket noga – inte minst med anledning av de frågor som Ola Karlsson och Karin Falkmer har ställt. Härmed tycker jag att jag har gett min bild av varför jag tyckte att detta såg intressant ut. Men jag vill också betona hur viktigt jag tycker att det är att man inte konkurrerar ut befintlig, väl fungerande verksamhet som det duktiga Jobs and Society. Allmänt tycker jag också att vi i Sverige behöver söka många nya former för att få fram mer entreprenörsanda och positivare syn på eget företagande hos ungdomarna.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot.
1999/2000:109
15 maj

*Svar på
interpellationer*

4 § Svar på interpellation 1999/2000:387 om staten som kommersiell aktör

Anf. 12 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Ola Karlsson har frågat näringsminister Björn Rosengren om vilka åtgärder han avser att vidta för att minska problemen med konkurrenssnedvridning till följd av statlig uppdragsverksamhet.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det också här är jag som svarar på interpellationen.

Ola Karlsson hänvisar i sin fråga till Statskontorets rapport *Staten som kommersiell aktör – Omfattning och konkurrenseffekter* som Statskontoret tagit fram på regeringens uppdrag. Denna rapport bereds för närvarande inom Regeringskansliet. När beredningen är klar kommer regeringen att ta ställning till vilka åtgärder som bör vidtas. Redan nu, som jag sade i det förra interpellationssvaret, kan sägas att i den konkurrenspolitiska propositionen som läggs fram i slutet av maj kommer en del av Statskontorets förslag att beröras. Jag räknar också med att andra frågor kommer att beröras i nästa budgetproposition.

I övrigt anser jag att offentlig näringsverksamhet inte ska få konkurrera ut privat näringsverksamhet. Det är min ambition att kvarvarande hinder för konkurrens i gränslandet mellan privat och offentlig verksamhet ska rensas bort. Ett råd för konkurrens på lika villkor mellan offentlig och privat sektor har inrättats med uppgift att behandla klagomål och undanröja konkurrenshinder. Konkurrensrådet ska vidare få privat och offentlig sektor att enas om de långsiktiga spelreglerna på området, och senast den 31 december 2000 redovisa sina samlade erfarenheter och resultat och, om det behövs, även lämna förslag till ytterligare åtgärder. Inom Näringsdepartementet behandlas samtidigt frågan om möjligheten att rättsligt pröva den här typen av åtgärder där konkurrensen kan skadas.

Anf. 13 OLA KARLSSON (m):

Fru talman! Jag ber att få tacka för svaret.

Det är intressant och spännande att lyssna på Mona Sahlin när hon diskuterar och debatterar det offentliga roll, och då särskilt som kommersiell aktör, just därför att hon vågar ifrågasätta mycket av det som har varit traditionell socialdemokratisk politik under mycket, mycket lång tid.

Fru talman! Omfattningen av det offentliga kommersiella verksamhet är mycket stor. För att återge något ur Statskontorets rapport kan jag säga att man där konstaterar att kommersiell, konkurrensutsatt verksamhet i någon form bedrivs av samtliga bolag utom ett – det gäller då de statliga bolagen – och av ca 80 % av de statliga myndigheter som ingick i kontorets undersökning. Den totala omsättningen för denna verksamhet uppgick 1998 till omkring 20 miljarder kronor för myndigheterna, varav affärsverken stod för 13 miljarder. Omsättningen för motsvarande verksamhet i de statliga bolagen uppgick till ungefär 240 miljarder kronor. Till detta kan vi lägga de kommunala och landstingskommunala bolagens omsättning på i runda slängar 130 miljarder kronor, och den näringsverksamhet som ligger i den traditionella kommunala förvaltningsformen på ett okänt antal miljarder kronor till.

Det är alltså lätt att konstatera att det är en mycket, mycket stor offentlig konkurrensutsatt verksamhet som bedrivs. Detta påverkar naturligtvis utrymmet och möjligheterna för inte minst de små företagen att få uppdrag och jobb och att expandera. Det påverkar också företagens möjlighet att vara just småföretag.

Jag tror att en av de viktigaste åtgärderna för att få fler företag i Sverige är att en stor del av det som i dag bedrivs i offentlig regi – och då kan man ju börja med en del av de här 400 miljarderna som handlar om konkurrensutsatt verksamhet – får överlåtas till småföretagare och annan privat företagsamhet och entreprenörer.

Det finns många risker med den offentliga konkurrensutsatta verksamheten – den verksamhet som bedrivs i konkurrens med privata aktörer.

I rapporten står att det faktum att en statlig aktör nästan undantagslöst har en unik ställning som inte är att likna vid övriga aktörers utgör den kanske främsta orsaken till att konkurrensproblem uppstår på den aktuella marknaden.

Vidare står det att 54 av de 99 myndigheter och 14 av de 39 bolag som ingår i undersökningen konkurrerar direkt med småföretagen osv.

Det visar sig att den offentliga näringsverksamheten är ett mycket stort problem.

Stora delar av statsrådets svar är bra. Hon anser att den offentliga näringsverksamheten inte ska få konkurrera ut den privata näringsverksamheten. Statsrådet konstaterar att det är hennes ambition att kvarvarande hinder ska tas bort. Jag vill fråga om det också är regeringens ambition.

Sedan skulle jag vilja fråga när de konkreta förslagen kommer. När går statsrådet från ord till handling?

Anf. 14 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Ola Karlsson började med att ge mig något slags beröm för att jag vågade ifrågasätta traditionellt socialdemokratiska åsikter. Jag skulle välkomna om jag också kunde berömma Ola Karlsson någon gång för att våga kritisera traditionellt moderata åsikter. Jag vill påstå att det också behövs i denna debatt om privat och offentligt företagande.

Jag är väldigt pragmatisk i de här frågorna. Jag tycker att det är viktigt att vara det. Det handlar om att titta på vilken som är den mest effektiva och ändamålsenliga formen. Dessutom handlar det om att se till att reglerna verkligen är sådana att konkurrensen fungerar där verksamheten är konkurrensutsatt. Då tror jag att det gäller att ha två ögon att se med. Vi måste titta på de stora offentliga företagen och monopolen, men också på de stora privata monopolen om det är de små företagens villkor som vi har för ögonen. Det är just därför som jag har engagerat mig i de här frågeställningarna.

Det finns mycket verksamhet som skulle betyda väldigt mycket både för tillväxt och sysselsättning i många regioner om konkurrensen mellan offentlig och privat näringsverksamhet verkligen var hel och ren. Där finns det väldigt mycket kvar att göra, och det har Statskontoret också visat.

När jag i ett interpellationssvar säger att jag ska göra saker och ting, är det förstås för att jag är en del av regeringen. De första konkreta förslagen kommer alltså i den proposition om konkurrensfrågor som jag,

Prot.
1999/2000:109
15 maj

*Svar på
interpellationer*

och därmed regeringen, fattar beslut om i slutet på denna månad. Men vi kommer också att behöva fortsätta att arbeta, bl.a. i nästa budgetproposition, för att bit för bit modernisera, effektivisera och rensa bort hinder för att konkurrensen ska fungera helt och hållet också på detta område.

De första konkreta förslagen kommer alltså i konkurrenspropositionen om några få veckor.

Anf. 15 OLA KARLSSON (m):

Fru talman! Jag ser med spänning fram mot den konkurrenspolitiska propositionen om några veckor, precis som jag ända sedan oktober 1998 har sett fram mot åtgärder för att reda ut konkurrensproblemen när det gäller offentlig näringsverksamhet. Då hade vi ju en interpellationsdebatt om framför allt kommunal näringsverksamhet.

Det är klart att vi ska våga titta kritiskt på den här näringsverksamheten från flera utgångspunkter. Det behövs. Är staten en bra ägare? Är det en konkurrensneutral verksamhet?

Statskontoret kommer ju med en lång rad förslag. De tre viktigaste är för det första att definiera begreppet uppdragsverksamhet för att ge de statliga aktörerna klarare riktlinjer.

Det andra förslaget är att reglera ett krav på särredovisning av avgiftsintäkter i konkurrens. Det berör det andra stora problemet på det här området, nämligen svårigheten att reda ut om det är konkurrensneutralt. Det går ju ofta inte att läsa ut av offentliga aktörers redovisningar var intäkter och kostnader faktiskt ligger. Staten och kommunerna är ju inte skattskyldiga. Därför behöver man inte följa Skatteverkets anvisningar, vilket gör att det offentliga ofta har en rätt dålig kostnadsredovisning ur uppföljningssynpunkt.

Det tredje principiellt viktiga förslaget är ett krav på att inrätta en tillsynsfunktion.

Jag har full förståelse för att det är svårt för statsrådet att i dag tala om alla de tänkbara aspekter som kan komma i en proposition om ett par veckor. Men just när det gäller de här tre nyckelförslagen som Statskontoret lägger fram borde det vara möjligt för statsrådet att ge ett klart besked. Kommer man att ge ett uppdrag om att definiera begreppet uppdragsverksamhet? Kommer man att reglera ett krav på särredovisning av avgiftsintäkter i konkurrens? Kommer man att inrätta en tillsynsfunktion?

Jag förstår att det är svårt att specificera alla de andra delarna som det har lagts fram förslag om, men jag skulle uppskatta mycket om vi här i kammaren kunde få ett besked om inriktningen.

Anf. 16 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Med all respekt för att propositionen kommer inom kort vill jag ändå svara här.

Kommer vi att ge ett uppdrag om att definiera uppdragsverksamheten? Där är svaret ja.

Kommer vi också att ta upp frågan om särredovisning i propositionen? Även där är svaret ja.

När det gäller tillsynsmyndigheten vill jag säga att beredningen fortsätter. Men på de två första frågorna kan jag svara ett klart och enkelt ja.

Anf. 17 OLA KARLSSON (m):

Fru talman! Det var klara och tydliga besked som jag tackar mycket för.

Trots detta finns det fortfarande mycket att göra när det gäller den offentliga näringsverksamheten. Jag tror att bland det sämsta vi kan utsätta småföretagare för är att de får uppleva att en kommunal eller statlig aktör slår ut dem genom osund konkurrens.

I min valkrets råkade ett fik i Lindesberg ut för att det precis på andra sidan gatan startade ett kommunalt arbetslöshetsprojekt som drev ett kafé. För en ganska stor smörgås tog man 10 kr. I det privata kaféet var man tvungna att ta 29 kr för samma typ av smörgås för att få täckning för sina kostnader. Denna småföretagare upplevde att man inte bara skulle betala för sin egen verksam, dvs. dra in pengar till sin lokal, sina anställda och sina råvaror, utan också måste vara med och betala för sin värsta konkurrent. Man upplever att det kanske bryter mot kommunallagen, men man har inte ens möjlighet att pröva att gå till domstol med detta eftersom möjligheten inte ens fungerar i teorin.

Det finns mycket kvar att göra när det gäller offentlig näringsverksamhet. Men jag är glad att Mona Sahlin i alla fall tar tag i de här frågorna och börjar den mycket långa vandringen med de här åtgärderna. Än en gång tack för svaret.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot.

1999/2000:109

15 maj

*Svar på
interpellationer*

5 § Svar på interpellation 1999/2000:398 om radiokommunikation

Anf. 18 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Kenth Högström har frågat varför inte regeringen följer det förslag om ett nytt modernt radiokommunikationssystem som föreslogs i betänkandet *Ett tryggare Sverige* (SOU 1998:143). Vidare har Kenth Högström frågat vad det är som gjort att TETRA-frågan verkar ha fastnat mellan olika departement och om regeringen snarast kommer att fatta beslut om att TETRA ska byggas.

Efter mitt förra interpellationssvar den 8 februari 2000 på en fråga från Per Westerberg som gällde TETRA och som innehöll en liknande frågeställning har beredningen av ärendet i Regeringskansliet fortsatt. Jag kan nu meddela Kenth Högström att regeringen inom kort kommer att fatta ett beslut om direktiven för ett upphandlingsuppdrag avseende ett gemensamt TETRA-system.

Anf. 19 KENTH HÖGSTRÖM (s):

Fru talman! Först av allt vill jag tacka statsrådet för svaret på min interpellation som handlar om byggnationen av ett nytt modernt radiokommunikationssystem, det s.k. TETRA eller, som det egentligen heter, Terrestrial Trunk Radio. Det är egentligen till för att skapa bättre kommunikationsmöjligheter för det som vi i dagligt tal kallar för *public safety sector*, dvs. den räddningssektor som vi har inom det offentliga i Sverige och Europa. Men det här berör också väldigt många andra organisationer, myndigheter och företag.

Sedan vill jag uttrycka en viss tillfredsställelse med svarets sakliga innehåll då statsrådet säger följande: ”Jag kan nu meddela att regeringen inom kort kommer att fatta ett beslut om direktiven för ett upphandlingsuppdrag avseende ett gemensamt TETRA-system.” Det är bra, men det döljer också nya frågeställningar. Vad menas med direktiv för ett upphandlingsuppdrag? Vem ska upphandla? Till vilka ska upphandlingen sändas? Räcker det inte med att departementet ger exempelvis det eget styrda bolaget Teracom en reell möjlighet att snabbt bygga upp detta kommunikationssystem via radiolänk på de radiomaster som ändå finns i landet? Det skulle åtminstone enligt mitt sätt att se det vara den snabbaste vägen till framgång.

Jag vill erinra om att den utredning som det här grundas på – som leddes av ordföranden Jan Rydh, dåvarande landshövding – fick ett oerhört starkt mottagande när den kom. Många stora och viktiga remissinstanser som Rikspolisstyrelsen, Räddningsverket, Socialstyrelsen, Post- och telestyrelsen, Försvarsmakten, ÖCB, NUTEK, Landstingsförbundet, Kommunförbundet, Datainspektionen osv. tillstyrkte utredningen och menade att det är oerhört viktigt för landets förmåga att förbättra kommunikationerna mellan de olika räddningsinstanserna. Det var just i en tid då man hade kunnat dra slutsatser av den bristande kommunikationen mellan insatsstyrkorna, som t.ex. kunde klarläggas i samband med den stora katastrofala branden i Göteborg eller förra sommaren i samband med polismorden i Malmö. Jag har varit och tittat lite grann på vilken kommunikationsutrustning som man i dag använder. Det är nästan inga som kan kommunicera med varandra utan omvägar över GSM-nätet eller annan mobiltelefoni. Det är otroligt besvärande för alla dem som ska delta i en svår räddningsauktion.

Men det finns en remissinstans bland de tyngre som avstyrker. Det är det stora företaget Ericsson. Nu funderar jag, statsrådet Mona Sahlin, över om inte Ericsson och en del andra som känner att tekniken inte är deras är de egentliga försvårarna av genomförandet av detta system. Har lobbyorganisationer förhindrat eller försenat regeringens beslutsfattande? Jag misstänker det. Därför skulle det vara bra om vi fick ett klarläggande svar på den frågan. Men i övrigt tackar jag för svaret.

Anf. 20 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Får jag börja med att helt och fullt hålla med om Kenth Högströms beskrivning av vikten av TETRA-systemet och det ohållbara i att vi inte har ett sådant på plats redan i dag. Det gäller behovet och också storleken. Det handlar nämligen, precis som Kenth Högström beskrev, om en mängd olika aktörer med ganska olika uppdrag. Men olika situationer förutsätter att man kan kommunicera med varandra.

Näringsdepartementet har redan tidigare bokat upp frekvensutrymme för ett TETRA-system, så det finns redan. Varför ska man då lägga ut ett uppdrag om en gemensam upphandling av systemet och inte bara lägga ut det på Teracom? I min värld ingår det ändå att det måste ske på ett konkurrensneutralt sätt. Det kan ju finnas fler aktörer som kan erbjuda systemet. Det väsentliga för mig som nu är den i regeringen som har ansvaret – och också kommer att ta det – för att det här systemet kommer på plats är att vi hittar en gemensam upphandling, så att alla dessa aktörer som Kenth Högström så förtjänstfullt har beskrivit får ett radiosystem

som de kan kommunicera med. Det är det uppdrag som jag nu har i regeringen, och jag kommer också att se till att det fullföljs. Och en början på det uppdraget är att lämna ut ett upphandlingsuppdrag. Det är de direktiven som regeringen inom kort kommer att fatta beslut om.

Prot.
1999/2000:109
15 maj

*Svar på
interpellationer*

Anf. 21 KENTH HÖGSTRÖM (s):

Fru talman! Det är alldeles utmärkt att ett upphandlingsdirektiv ges. Men jag har ändå svårt att förstå varför inte Teracom skulle kunna få uppdraget att omedelbart bygga systemet, eftersom operatörsneutraliteten ändå kan garanteras enligt lagstiftning. Man ska alltid se till att via lag ordna operatörsneutraliteten, och Post- och telestyrelsen får då chansen att se till att det här efterlevs. Därför tycker jag egentligen inte att det är någon fråga om konkurrens eller inte.

När kommer då detta direktiv? Vilken tidsrymd handlar det om? Det är mycket viktigt att veta, eftersom det är väldigt många kommuner som för närvarande planerar en egen utbyggnad. Det är många organisationer som håller på att försöka få fram en egen standard, och det är onödigt. Det är ett nationalekonomiskt slöseri då vi skulle kunna få fram denna standard som Europas stater har varit eniga omkring och som våra grannländer – Finland, Norge och Danmark – också har kommit ganska långt med att försöka implementera. Och vi behöver gränslös kommunikation.

Får jag erinra statsrådet om att vi antog ett betänkande i riksdagen i fredags. Det var försvarsutskottets betänkande nr 5, *Samhällets räddningstjänst, m.m.* Jag läser högt ur det:

”Enligt utskottets mening är det av största vikt för medborgarnas trygghet att samhället har väl fungerande kommunikationer för hantering av olyckor, katastrofer, brottsbekämpning, samhällsstörningar m.m. Utskottet har förståelse för att polis, räddningstjänst och sjukvård med flera måste ha goda kommunikationer såväl inom sin egen organisation som mellan de samverkande organisationerna för att kunna fullgöra sina uppgifter på bästa sätt. Utskottet ser det därför som positivt att regeringen initierat en utredning och att frågan nu bereds vidare inom Regeringskansliet.” Detta sade man alltså i fredags. Man visste vad ni höll på att göra. Utskottet säger vidare: ”Ett uttalande från riksdagen – utöver vad som ovan anförts – anser utskottet bör anstå till dess regeringen tagit ställning i frågan”.

Nu frågar jag statsrådet: Har regeringen tagit ställning?

Utskottet säger sedan att förslag till riksdagen torde komma efter detta och att den motion som åberopas därför inte nu bör bifallas av riksdagen.

Det känns som om utskottet vid nästa behandling kommer att ta ett initiativ om inte regeringen nu har fattat beslut. Det är väldigt viktigt för mig som interpellant och för många andra att veta i vilken tidrymd detta beslut ligger och att regeringen är fullständigt klar över att TETRA ska införlivas i det svenska kommunikativa samhället.

Anf. 22 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Då förtydligar jag det som jag tycker står sist i mitt korta svar. Vi tar nu initiativ för ett gemensamt TETRA-system. Svaret är alltså: Ja, regeringen har tagit ställning. Vilken tidrymd är det? Det handlar ju om någon vecka eller om några veckor. Det är absolut före den i

almanackan utsatta tiden för sommaren, även om det känns som sommar nu. Innan riksdagen går på sommarlov kommer också detta beslut att ha fattats. Jag hoppas att det gläder mig, Kenth Högström och andra som har ett berättigat intresse av att den här frågan får en lösning.

Anf. 23 KENTH HÖGSTRÖM (s):

Fru talman! Det sista var ett alldeles utomordentligt svar. Tack!

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 12.59 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 13.04 i väntan på att utbildningsminister Thomas Östros skulle infinna sig i kammaren för att lämna svar på interpellationer.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 13.04.

6 § Svar på interpellation 1999/2000:367 om politisering av universitetet

Anf. 24 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! Jag ber fru talmannen och interpellanten om ursäkt för min sena ankomst.

Per Bill har frågat mig om jag avser att verka för att återinföra rektorsvalen och för att öka universitetens självstyrelse.

Per Bill syftar här på den reform som genomfördes 1998, som gällde högskolornas ledning, lärare och organisation.

Reformen innebär dock inte några större förändringar i fråga om anställning av rektorer. Liksom tidigare anställs en rektor av regeringen efter förslag från högskolans styrelse. Enligt tidigare ordning skulle dock en valförsamling höras innan styrelsen lämnade sitt förslag till rektorskandidat. Skälet till att detta inte längre föreskrivs i högskoleförfordningen var att regeringen ansåg att hur förslag till rektorskandidat skulle tas fram inte behövde regleras så detaljerat som tidigare. Enligt nuvarande ordning ska förslag till rektor lämnas av styrelsen efter hörande av lärare, övriga anställda och studenter. Vidare ankommer det på högskolans styrelse att fastställa en ordning för detta. Det står alltså styrelsen fritt att tillsätta en valförsamling även enligt nuvarande system.

Per Bill lyfter emellertid fram en mycket viktig och intressant fråga, nämligen högskolornas roll i ett demokratiskt samhälle och den frihet de åtnjuter.

Per Bill anser att högskolornas självständighet har underminerats genom en rad politiska beslut och att det har skett en viss politisering av

universiteten. Som exempel på politiseringen och undermineringen av självstyret nämner han en nyligen beslutad rektorstillsättning.

Det finns ingen anledning att här gå in i det enskilda fallet, men det är viktigt att diskutera den principiella ståndpunkt som Per Bill har när det gäller högskolans självständighet och den hotande ”politisering” som han anser att riksdagens beslut om reglerna för tillsättning av rektorerna innebär.

Det kan här finnas skäl att erinra om motiven för den ordning som vi nu har när det gäller styrelser och val av rektor. Regeringen har i den proposition som ligger till grund för reformen, *Högskolans ledning, lärare och organisation*, 1996/97:141, slagit fast att i ett demokratiskt samhälle ska högskolan fritt och självständigt utveckla utbildning, kunskap och forskning. Denna frihet garanteras av statsmakterna. Genom vår grundlag regleras ansvarsfördelningen mellan riksdagen, regeringen och myndigheterna. Det är den ordning vi har i Sverige. Högskolorna är statliga myndigheter och de finansieras huvudsakligen genom skattemedel. De uppgifter högskolan har regleras av riksdagen i högskolelagen och av regeringen genom högskoleförordningen. Därmed är spelreglerna tydliga för alla parter.

Högskolorna är statliga myndigheter vars verksamhet är synnerligen omfattande, och en rektor fullgör flera av en myndighetschefs uppgifter och är den främsta företrädaren för myndigheten. Det är därför rimligt och logiskt att rektorerna anställs genom beslut av regeringen, på samma sätt som alla andra myndighetschefer. Därmed markeras också det ansvar som chefen eller rektorn har gentemot riksdagen och regeringen. Så har det också varit under en mycket lång tid.

Genom att det finns lagar och förordningar som reglerar vilka villkor som ska gälla inom högskolan garanteras också forskningens och undervisningens frihet, men också att den bedrivs med god kvalitet och att rättssäkerhet råder.

Slutsatsen av det jag nu har sagt är alltså att jag inte alls delar Per Bills uppfattning att högskolornas självständighet är hotad. Tvärtom garanterar de regler som omfattar högskolan att friheten värnas. Samtidigt kan forskningens frihet aldrig innebära en frihet från prioriteringar. Ska Sverige behålla sin roll som världsledande forskningsnation måste vi bli bättre på att prioritera och kraftsamla inom områden där vi har förutsättningar att driva forskning av hög kvalitet. För att lyckas med detta krävs att universiteten och högskolorna har en stark ledning. Styrelsernas roll är att stödja rektor i arbetet med att kraftsamla och utveckla det enskilda lärosätets starka sidor.

Per Bill frågar mig nu om jag är beredd att återinföra rektorsvalen.

Mitt svar blir det som jag tidigare nämnt och att det just nu inte finns någonting som föranleder en ändring.

Men jag vill också passa på att informera om att regeringen nyligen fattat beslut om att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utvärdera och analysera ledningsstrukturen inom högskolan. Utredningen ska omfatta bl.a. rektorernas och styrelsernas roller samt kartläggning och utvärdering av rekryteringssystem för rektorer. I det sammanhanget ska också ingå hur samråd med lärare, studenter och övrig personal ska tillgodos. Som utredare har Janne Carlsson, förre rektorn vid KTH, utsetts. Hans arbete ska redovisas den 15 oktober 2000.

Prot.

1999/2000:109

15 maj

Svar på

interpellationer

Anf. 25 PER BILL (m):

Fru talman! Jag vill inledningsvis tacka för ett tydligt och resonerande svar på min interpellation.

Bakgrunden till interpellationen är att det just har utsetts en ny rektor på det statliga SLU, Sveriges lantbruksuniversitet. Jag tror att detta kan tjäna som ett exempel på vad jag ser som ett problem.

På SLU fanns det en samrådsgrupp på 31 personer som utsågs för att företräda SLU:s anställda och studenter. De fick träffa tre kandidater. Två av dessa avvisades efter utfrågning enhälligt av samrådsgruppen. SLU:s styrelse valde, trots det, att föra fram en av dessa två kandidater, som sedan utsågs av regeringen. Tre företrädare för lärare och studenter, som är i minoritet i styrelsen, reserverade sig.

Vi behöver, och ska, inte gå in på detaljer i ett enskilt ärende. Men det här är ett bra exempel på vad som oroar mig, nämligen att vi får mer och mer politisering och att de som arbetar på universiteten får mindre och mindre att säga till om. Det här är inte det enda exemplet. Det är min förhoppning att riksdag och regering ska kunna hitta en bättre tingens ordning, så att vi får en bättre fungerande demokrati på universiteten.

Man måste börja med att ställa sig frågan vad högre utbildning är till för. Om högre utbildning är en utbildningsfabrik där varje år x stycken läkare, y stycken civilingenjörer och z stycken receptarier ska utexamineras, kanske vi behöver politiker som övervakar produktionen. Rektorn kanske ska bli produktionschef med kontroll över det statliga maskineriet och dessutom med goda kontakter in i den riktigt stora samhällsapparaten som varje år behöver x, y, z nya kuggar i maskineriet.

Min utgångspunkt är dock helt annorlunda. Min utgångspunkt är att högre utbildning är till för att ge varje student en möjlighet att bygga upp sin egen kunskap utifrån sina egna prioriteringar och sin förmåga att kritiskt analysera frågor utifrån sina erfarenheter. Det handlar naturligtvis om ren kunskapsinhämtning men också om att kunna skaffa sig ett antal verktyg för att kritiskt granska och reflektera över skilda frågor.

Tillsättningen av rektor blir en process där lärare, studenter och professorer måste ha ett stort inflytande. Om man inte har det, som i det här fallet, blir det en dubbelt negativ inverkan.

Först och främst får universitetet och de anställda lätt den befogade insikten att de är överkörda. Det uppstår dålig stämning. De har lagt ned mycket jobb på att verkligen hitta rätt person, och det känns lite grann som ett skeninflytande. Men minst lika viktigt är ju vilken dålig start som ges den person som ska vara den nya rektorn, som ska börja ett krävande och ansvarsfullt jobb med ett stort gap gentemot den personal personen ska vara chef för.

Detta är ett stort problem. Jag hoppas att den nya utredningen ska ge förslag på förbättringar.

Anf. 26 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! Också jag uppskattar Per Bills resonerande inställning i frågan. Jag tror också att Per Bill är väl medveten om regeringens och mitt engagemang att värna just den akademiska friheten. Jag ser det som en verklig grundbult i all akademisk verksamhet. Det är också viktigt att vi har med oss detta när vi resonerar om styrelser i alla de former i den akademiska världen.

Att vi historiskt har haft i grund och botten olika syn visar hur t.ex. moderaterna har sett på frågan om akademisk frihet när forskningsstiftelserna bildades. Där bildades styrelser som en gång utsågs av regeringen men som sedan för evinnerlig tid skulle utse sig själva. 11–13 personer med full makt och kontroll över mycket stora resurser skulle utse sig själva. Det påstod man var för att värna forskningens frihet. I det exempel kan jag garantera att ingen i forskarvärlden har uppfattat det så. Man såg en församling av 11 ledamöter med enormt stor makt, mycket pengar, som med hjälp av penningens makt kunde tala om för högskolorna vad de skulle göra och inte göra. De utsåg dessutom sig själva.

I den meningen har vi ökat den akademiska friheten genom att det numera faktiskt finns en kanal att förändra i styrelserna. Det finns en möjlighet till dialog som inte fanns tidigare.

Detta är viktigt. Akademisk frihet består inte av att ge några få personer all makt i sin hand för att sedan utse varandra. Akademisk frihet är i mycket en fråga där regering och riksdag har en roll i att hela tiden värna den akademiska friheten. Politiken hotar inte akademisk frihet. Politiken är i Sverige en förutsättning för akademisk frihet.

När det gäller styrandet i våra högskolor har vi en stark tradition i högskolevärlden som är viktig att värna, nämligen den kollegiala beslutsformen, att högskolan styrs med starkt inflytande från studenterna, lärarna och forskarna. Det är också viktigt att skapa strukturer i högskolans ledning som gör det möjligt att prioritera och omstrukturera när man ser att den akademiska utvecklingen ger skäl till detta. Det är det som är bakgrunden till styrelsernas nya och förändrade roll, dvs. att vara en styrelse där rektor kan hämta legitimitet för ibland ganska besvärliga åtgärder som kan mottas negativt av delar av de anställda på universitetet. Det är viktigt för en akademisk ledare att kunna hämta legitimitet från styrelsen för att få ett universitet att samla sig kring ett framtidsprogram. Därför har styrelsen den viktiga rollen att lämna regeringen förslag till rektor. Regeringens praxis är att i princip alltid följa styrelsens förslag.

Låt mig påpeka att jag tycker att det är väldigt viktigt att, som också framgår av högskoleförordningen, höra lärare och studenter; de ska tas på största allvar av högskolestyrelserna. Jag är villig att ta upp att detta är viktigt och inte kan bortses ifrån i min dialog med högskolestyrelserna. I den meningen tror jag att Per Bill och jag har samma åsikt. Det gäller att värna forskningens frihet och att skapa strukturer för prioriteringar där forskarsamhället självt ska göra de forskningsmässiga prioriteringarna. Det är en viktig uppgift för styrelsen att på högskolan skapa strukturer så att forskarna själva kan göra sina prioriteringar. Där har vi fortfarande en bit att gå innan vi har kommit till en bra ordning. Det ska icke förväxlas med att vi samtidigt värnar forskningens frihet.

Anf. 27 PER BILL (m):

Fru talman! Det är tveklöst så att det finns en ideologisk skiljelinje. Det är bra. Då kan vi ha en resonerande diskussion om skillnaderna och om sådant vi är överens om och därmed ändra på nuvarande ordningar. Jag skymtar ändå att utbildningsministern tycker att det har gått lite olyckligt till i Uppsala. Det är inte bra när samtliga anställda på universi-

Prot.
1999/2000:109
15 maj

*Svar på
interpellationer*

tetet har en åsikt, styrelsen förfäktar en annan åsikt och styrelsen och regeringen sedan kör igenom sin vilja.

Låt mig ta upp två saker som är intressanta i Thomas Östros svar. Den ena är att utbildningsministern säger att i ett demokratiskt samhälle ska högskolan fritt och självständigt utveckla utbildning, kunskap och forskning. Denna frihet garanteras av statsmakterna.

I Sverige fungerar det så. Men det finns många andra demokratiska länder där det finns andra sätt att göra detta, som också har visat sig väl fungerande.

Den andra saken är att utbildningsministern ser universiteten som någon typ av myndighet i största allmänhet. För mig är universiteten något mycket speciellt. Det går inte att säga att det är samma sak som Banverket eller en styrelse. Universiteten är verkligen någonting mycket speciellt. Det är därför som jag tycker att det blir lite för enkelt att säga att det är logiskt att rektorn tillsätts på samma sätt som en gd.

Jag tycker inte att det är logiskt att det automatiskt ska vara på det sättet. Jag tycker inte riktigt att universiteten är att jämföra med andra myndigheter. Kanske det skulle finnas någon möjlighet att där hitta en kompromiss där man gav universiteten en ställning vid sidan om de nuvarande formerna och kanske gjorde universitet till ett begrepp i vår lagstiftning.

Om jag går tillbaka till frågan om ideologi: Ja, jag tror att det här är mycket ideologi. När jag lyssnar på utbildningsministerns diskussion om stiftelserna tror jag att det bottnar i detta: Vad är stiftelserna?

För mig var stiftelserna medborgarnas pengar, som sedan antingen skulle betalas tillbaka till medborgarna, därför att man hade tagit ut för mycket skatt, eller också skulle användas på ett sätt som långsiktigt kunde gagna Sverige. Man valde att göra de här forskningsstiftelserna, och man såg till att det inte var samma tanter och farbröder som satt i universitetsstyrelserna som satt överallt i det offentliga Sverige. Man gjorde en annan struktur som gav en större mångfald, där det är viktigt att det finns en mångfald i sig.

När jag lyssnar på Thomas Östros och på andra socialdemokrater låter det som att stiftelsepengarna är statens pengar, att alla pengar i samhället tillhör staten. Jag tror att det är här vi hittar en av de stora skillnaderna ideologiskt.

Anf. 28 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! Jag tog upp stiftelserna just för att jag märker när jag läser vad framför allt moderater skriver i debattartiklar m.m., och också i det här samtalet, att vi talar förbi varandra.

Låt mig först säga att jag tycker att stiftelserna gör ett väldigt bra arbete, och de har en väl förankrad plats i den akademiska världen – men inte som de var utformade från början.

Vad är akademisk frihet? För mig är det den stora frihet som råder på högskolor och universitet att själv söka kunskap, som kan vara mycket kritisk mot statsmakterna, mycket kritisk mot näringslivet och mycket kritisk mot alla maktgrupperingar i samhället. Det kan man göra därför att man tillhör en sfär i samhället som har mycket stor frihet att tack vare finansiering från riksdagen själv söka fram kunskap. Det är oerhört vik-

tigt för ett samhälles dynamik att det fungerar. Det har man bl.a. garanterat genom ett stort och omfattande självstyre.

Men vad var stiftelserna i sin ursprungliga form? Det var mycket stora pengar, mångmiljardbelopp, som lades i handen på ett fåtal människor. Det spelade ingen roll om man sade att de var professorer eller något annat, för det var ett fåtal människor som aldrig behövde utsättas för någon kritik eller granskning i form av val eller att bli utsedda. De var utsedda på livstid, och de utsåg sina efterträdare.

För en institution på ett universitet är det inte forskningens frihet som knackar på dörren när de kommer med sina miljarder, utan det är ett antal personer med stor makt och stort inflytande över forskningsresurser och som kan styra en institutions verksamhet genom att säga att "gör ni inte på det här viset blir det inga pengar".

Det är det som är skillnaden i vår syn. För mig är inte själva formen det viktiga, om det är stiftelser eller vad man kallar det, utan det viktiga är att forskare känner att det är de själva som styr prioriteringarna. Det har varit vägledande för mig i reformeringen av vårt forskningsfinansieringssystem att göra det mycket tydligt i de myndigheter som vi nu bildar, dvs. Vetenskapsrådet, Rådet för sociala frågor och arbetsliv samt Rådet för miljö, lantbruk och samhällsplanering. Det är forskarna själva via sina val till de styrelserna som har inflytande över prioriteringarna.

I den andan menar jag också att våra högskolestyrelser ska arbeta. De ska se till att skapa strukturer på lärosätena som gör att man stimuleras till prioriteringar och att forskarna, den akademiska världen, är de som bedömer vilka prioriteringar som ska göras. Det är bara forskarna och den akademiska världen som kan bedöma vilka områden som är mest intressanta och var man har bra kvalitet. Men styrelserna kan hjälpa till att driva fram en sådan process. Därmed får rektorn för en högskola möjlighet till ett stöd från sin styrelse i ett sådant ganska besvärligt omprioriteringsarbete som det ibland kan handla om. På så vis hjälper vi forskarsamhället, lärarna och studenterna att bygga än mer dynamiska högskolor och universitet. Det är mitt intresse.

Om vi tittar på andra länder som också har varit väldigt framgångsrika i högskole- och forskningspolitiken, ser vi att också där har styrelserna just den rollen, att driva fram prioriteringar, inte att gå in och peta i enskilda forskares arbete.

Att se skillnaden i detta ideologiskt är viktigt. Stiftelsernas ursprungliga form handlade inte om frihet utan om makt för några få personer. Vi vill se större handlingsutrymme och större frihet för våra forskare. Det är då bra att jämföra med det förslag till forskningsfinansiering som vi har lagt fram. Det visar regeringens och min uppfattning om vad akademisk frihet är.

Anf. 29 PER BILL (m):

Fru talman! I ord har det hänt en del hos socialdemokraterna sedan Thomas Östros tog över. Samtidigt kan man nog säga, tror jag, utan att överdriva att ingen person har haft så stor enskild makt över universiteten som Thomas Östros har i dag.

Vad jag ser som akademisk frihet är att det finns en mångfald; en mångfald av finansiärer, en mångfald av olika möjligheter att söka medel. Det är här jag såg stiftelserna som en av flera finansiärer. Ju fler

Prot.

1999/2000:109

15 maj

Svar på

interpellationer

olika sorters finansiärer man har, desto större möjlighet finns det för enskilda forskare att gå till en eller flera som man ser att man har möjlighet att få pengar hos.

Även på andra sätt tycker jag att det är väldigt många vackra ord, men egentligen har ju universitet och högskolor stått på svältkur från staten under mycket lång tid. Det är ett av de stora problem som man har på högskolorna för tillfället. Det är inte någon vacker läsning i den senaste ESO-rapporten, som visar hur många områden det finns, även om en del siffror i och för sig är några år gamla. Det borde ringa en varningsklocka, därför att det finns på flera håll mycket tydliga tecken på att vi på högskolesidan behöver ta krafttag, även om Sverige är duktigt på mycket. Jag tror att en ökad mångfald på universitetssidan och högskolesidan är en av de saker vi måste se till att få.

Anf. 30 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! ESO-rapporten var ett mycket intressant inlägg. Det var nästan identiskt med ett inlägg som jag hade i Svenska Dagbladet för ett och ett halvt år sedan i problembeskrivningen. Det var samma siffror också – ESO-rapporten hade inte nyare siffror än så.

Det betyder att Sverige ligger väldigt långt framme, och i absoluta världstoppen när det gäller den genomsnittliga utbildningsnivån i befolkningen, också när det gäller andelen i befolkningen som har högskoleutbildning. Men det var en lång period under 70-talet, 80-talet och början på 90-talet då högskolan inte byggdes ut i tillräcklig omfattning. Det innebär att min generation, vi som är födda på 60-talet, inte gick vidare till högskolan i så stor utsträckning som i dag framstår som absolut nödvändigt.

Det är själva grundargumentationen för att vi gör den mycket kraftiga utbyggnad som vi gör nu. Det är en stor investering i att svinga oss upp till världstoppen också när det gäller ungdomarnas utbildningsnivå. Dit ska vi nå, och det kräver nya resurser. Vi satser sammantaget sedan 1998 under denna mandatperiod 9 miljarder kronor på utbildning, forskning och studiemedel. Jag vågar lova att ingen utbildningsminister har haft en sådan reformperiod under sin mandatperiod som jag i den meningen.

Vi ser inte högskolor som några myndigheter i största allmänhet. För mig är högskolor och universitet en väldigt viktig, fristående sektor i samhället, som har ett stort samhälleligt uppdrag. Därifrån kommer numera mycket av den dynamik och tillväxtkraft som hela samhället behöver. Det är av största vikt.

Därför är det också rimligt att det fortfarande är regeringen som utser rektorerna, men att styrelsen är den instans som rekryterar rektorer. Jag vill vara mycket tydlig när jag säger att jag tycker att det är väldigt viktigt att styrelserna i det arbetet verkligen följer högskoleförordningen om att höra studenterna och lärarna. Det är klart att det är en viktig del i processen. Men styrelsen har till syvende och sist ansvaret att söka ett akademiskt ledarskap som är bra för högskolan.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 31 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! Elisabeth Fleetwood har frågat mig vilka åtgärder jag avser vidta för att i all medicinsk utbildning integrera ämnet smärtlindring.

Elisabeth Fleetwoods interpellation uttrycker stort engagemang när det gäller betydelsen av att alla patienter får den smärtlindring de behöver och har rätt till. Kunskaperna om smärta och smärtlindring har ökat de senaste åren genom insatser inom forskningen, och Sverige ligger i dag långt framme inom smärtforskningen. Jag delar helt uppfattningen att det är viktigt att den nya kunskapen sprids till studenterna på olika vårdutbildningar.

En brist som Elisabeth Fleetwood uppmärksammat är att det i den medicinska grundutbildningen saknas smärtlindring som ett eget schema-lagt avsnitt.

Regeringen fastställer i högskoleförordningen vissa övergripande mål för en viss utbildning som avslutas med en yrkesexamen, t.ex. för läkarutbildningen. Det ankommer sedan på högskolorna själva att upprätta utbildningsplaner och kursplaner som anger det närmare innehållet i utbildningarna.

Jag har inte för avsikt att närmare styra läkarnas grundutbildning utan utgår från att högskolorna själva regelbundet ser över sina utbildnings- och kursplaner. Om det bedöms nödvändigt att förstärka ett visst kunskapsområde ankommer det i första hand på högskolorna själva att besluta om detta. I det sammanhanget är det också viktigt att komma ihåg att huvudmännen för hälso- och sjukvården också har ett stort ansvar för fortbildning och vidareutbildning av såväl läkare som övrig vårdpersonal.

Anf. 32 ELISABETH FLEETWOOD (m):

Fru talman! Tack, utbildningsministern, för svaret. Får jag börja med att säga att jag inte har uppfattat utbildningsministern som den mest ödmjuka i regeringen, men en viss uppgivenhet tycker jag tyvärr att jag finner i detta svar.

Jag är naturligtvis inte ute efter lagstiftning på det sättet att vi ska lagstifta i varje liten detalj om hur utbildningen ska se ut. Men jag tror inte heller att utbildningsministern inte förstår vilken vikt det har att vi här i riksdagen tillsammans med regeringen uttrycker vår klara uppfattning om vad som måste finnas med och vad den enskilda människan har rätt att kräva. Nu talar jag om medicinsk utbildning och sjukdomar.

Vi vet att hundratusentals människor i dag lider av svår smärta på grund av olika sjukdomstillstånd. Vi vet också, som utbildningsministern här säger, att forskningen har gått framåt.

Här har jag samarbetat med Cancerfondens s.k. smärtsyster Elisabeth Killander, som under många år har rest runt till våra sjukhusenheter och informerat om hur man använder dessa forskningsresultat på rätt sätt och om hur man kan använda olika typer av smärtstillande medel i olika faser osv. för att nå bästa resultat.

Det är alltför många som inte får denna hjälp. Vi har bra smärtenheter på vissa håll, men inte över hela landet. Även bland smärtenheterna finns det olika kvalitet.

Vi har inte heller i sjukhusjournalerna dokumentation av hur smärtan visar sig. Man frågar inte patienten om han eller hon har ont. Vad är smärta för den enskilda patienten? Är det värk? Är det ömhet? Många patienter är fortfarande rädda för farbror doktorn eller syster doktorn. Det är ju faktiskt så. De håller inne med detta och säger kanske möjligtvis att de har lite ont, men de kräver ingenting. Dessa människor har rätt att kräva.

Jag har diskuterat detta många gånger tidigare med Jerzy Einhorn. Vi arbetade tillsammans under många år i Cancerfonden, och detta var ett av de stora intressen han hade, dvs. att försöka se till att cancersjuka människor fick den hjälp de kunde få.

Nu finns det också många andra sjukdomar – vi ska inte glömma dem – som ger förfärlig smärta.

Jag skulle vilja se att man på sjukhusen gjorde en smärtanalys när man anade att smärta fanns, även om patienten kanske inte medger detta. Det skulle vara en smärtanalys som säger var, när och hur det gör ont. Det är inte säkert att smärtan alltid finns.

Jag läste i DN i morse att hemtjänstpersonalen känner att de har alltför lite tid till patienten. Man vet att smärtlindring – fördelning av tabletter, osv. – överlämnas till hemtjänstpersonalen. Vad sker om den inte har tid?

Jag skulle önska att utbildningsministern ville gå upp och säga något mer om hur vi ska nå detta angelägna mål att även den minsta, den mest sjuka och den mest ödmjuka patienten ska kunna få den hjälp som han eller hon har rätt att kräva i ett samhälle som vårt.

Anf. 33 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! Jag måste säga att jag lyssnar med stort intresse på vad Elisabeth Fleetwood argumenterar för. Det är naturligtvis en mycket rimlig begäran att den kunskap som nu finns inom smärtområdet och om hur man lindrar smärta, där Sverige är mycket framstående och vad jag förstår världsledande på området, sprids i sjukvården så att patienter får den rätt och den möjlighet till smärtlindring som faktiskt kan ges. Detta är en väldigt viktig uppgift för utbildarna, naturligtvis. Mycket av denna forskning pågår t.ex. inom Karolinska Institutet, som ju är en viktig utbildare av läkare och vård- och omsorgspersonal. Det måste vara en självklar inriktning för dem att ta till vara forskningsresultaten i sin utbildning. Det är i själva verket sådant vi menar med att all vår högskoleutbildning ska vara kopplad till forskningen och ha sitt fundament i forskningen. Det håller jag helt med om.

Däremot är jag inte säker på att vi är bäst lämpade att föreskriva vilka moment som ska in i forskarutbildningen. Den rätten måste överlåtas till professionen. Det är lite grann av den diskussion som jag nyss hade med Per Bill om att ha förtroende för att också högskolorna i sin egen sfär klarar att ta in det nya som de själva producerar också i utbildningen.

Men det är klart att det är en viktig uppgift att vi följer upp detta och att vi låter i detta fall Högskoleverket fullfölja sitt nya uppdrag att nu vara den myndighet som ska granska alla våra högskoleutbildningar. Jag föreställer mig – Högskoleverket beslutar självt – att en lämplig frågeställning när det gäller högskoleutbildningen för läkare och sjuksköterskor är hur pass snabbt man tar in nya forskningsrön i utbildningen.

Det andra viktiga ansvarsfältet gäller naturligtvis arbetsgivarna inom landsting och kommun. De måste se till att vidareutbildning kommer på plats när det gäller att förmedla dessa nya kunskaper kring smärtlindring för personalen inom sjukvården och omsorgen. Det är också ett väldigt viktigt uppdrag. Ska vi få dessa nya rön att sprida sig på ett sådant sätt att det verkligen hjälper människor är grundutbildningen bara en del. De allra flesta läkare och sjuksköterskor har redan sin första utbildning avklarad. De behöver få den vidareutbildning som krävs.

Inte heller där är jag säker på att det bästa är att regering och riksdag i detalj reglerar, men det är klart att opinionsbildningen också blir viktig. Men ansvaret ligger hos arbetsgivarna.

Jag är säker på att högskolorna kan bli mycket bättre. Låt oss tillsammans driva på detta, så att man blir snabbare på att ta in ny kunskap och så att det också blir möjligt för patienterna att ta del av den nya kunskap vi har om smärtlindring.

Anf. 34 ELISABETH FLEETWOOD (m):

Fru talman! Jag tror att vi är eniga om mycket. Jag tror att det är väldigt viktigt, utbildningsministern, att riksdag och regering är väldigt tydliga i sin uppfattning. Sedan är det Högskoleverket som ska gå vidare.

Jag hoppas att utbildarna, var de nu finns – på olika högskolor och olika kurser – observerar denna debatt. Om inte vi som representerar Sveriges folk känner ett ansvar frågar jag mig vem som ska känna det ansvaret. Jag tror att debatten gör nytta på det sättet. Vi kommer naturligtvis att få tillfälle att återkomma till denna fråga.

Som utbildningsministern säger är vi inte de bäst lämpade. Nej, det är vi kanske inte. Men vi är de bäst lämpade att sätta fart på de som är bäst lämpade, och det är där vi kan göra en insats. Jag har hoppats att det skulle kunna uppnås på grund av denna interpellation.

Av en tillfällighet råkade jag på Barbro Westerholm, som vi ju alla känner, i går. Hon skulle mejla ett remissvar till mig i frågan som tyvärr inte har kommit fram, så det är möjligt att jag får anledning att återkomma snarare än vad jag hade avsett.

Jag hoppas att det här ska leda till att vi får alla instanser att begripa hur viktigt det är att den enskilde sjuke får den hjälp och det stöd som han eller hon behöver.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 1999/2000:356 om bostadssituationen i tillväxtområden

Anf. 35 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Fru talman! Anders Ygeman har frågat mig vilka åtgärder som vidtas för att underlätta för ungdomar att få en bostad, också i landets tillväxtregioner. Vidare har Anders Ygeman frågat vilka initiativ som övervägs i syfte att öka samhällets styrmedel i de delar där marknaden nu misslyckats samt avslutningsvis om jag avser att återkomma med förslag till riksdagen som effektivt kan förhindra den art av kommunala ”förbud”

Prot.
1999/2000:109
15 maj

*Svar på
interpellationer*

mot nybyggnation av hyreslägenheter som exemplifieras i interpellationen.

Jag delar Anders Ygemans åsikt att bostadsbyggandet i tillväxtregionerna är otillfredsställande i dagsläget, inte minst för ungdomar. Enligt Boverkets bostadsmarknadsenkät 2000 rapporterar betydligt fler kommuner än tidigare en bostadsbrist. Det rådde bostadsbrist i 45 kommuner jämfört med 32 kommuner för ett år sedan. Liksom 1999 är bostadsbristen störst i Stockholms län. Det låga nybyggandet av bostäder innebär en risk för att den ekonomiska tillväxten kan komma att hämmas. Regeringen har därför tagit olika initiativ som syftar till att identifiera och vidta åtgärder som kan bidra till att främja ett ökat bostadsbyggande som även gynnar ungdomar.

Regeringen har bl.a. i den av riksdagen antagna ungdomspropositionen uppmärksammat ungdomars situation på bostadsmarknaden. Vidare anordnade Finansdepartementet ett seminarium om ungdomars boende. En sammanställning av seminariet presenterades på Ungdomsforum 2000 den 9 maj, ett möte med ungdomsorganisationerna i Sverige för att diskutera ungdomars villkor i Sverige i dag. Genom Ungdomsforum 2000 fortsätter aktivt dialogen om ungdomspolitiken.

I vårpropositionen föreslår regeringen att ett investeringsbidrag om 400 miljoner kronor för anordnande av studentbostäder införs. Det tillfälliga investeringsbidraget beräknas kunna medföra ett tillskott av minst 10 000 studentbostäder. Bidraget föreslås gälla för ny- och ombyggnadsprojekt som påbörjas under tiden den 13 april 2000–31 december 2002.

Boverket har i en rapport från mars månad om utformningen av studentbostäder och ungdomslägenheter tagit fram överväganden om regeländringar för att förenkla byggreglerna och för att sänka produktionskostnaderna för student- och ungdomsbostäder. Genom att helt utesluta köksinredningen i antingen det gemensamma köket eller i de enskilda lägenheterna kan produktionskostnaden sänkas med 20 000–30 000 kr per lägenhet är en av Boverkets slutsatser.

Länsstyrelsen i Stockholms län har tillsammans med Stockholms rektorskonvent, Stockholms studentbostäder och Stockholms studentkårers centralorganisation samt Sveriges förenade studentkårer inbjudit till en idéävling om olika sätt att lösa behovet av boende för studenter i Stockholmsregionen. Resultaten kommer att redovisas i början av september.

Jag är av den uppfattningen att vi bör eftersträva en blandning av olika upplåtelseformer och bredda utbudet och valfriheten på bostadsmarknaden. Det är av den anledningen oroande att det byggs nästan bara bostäder med äganderätt eller bostadsrätt och på många håll få hyresrätter.

Kommunerna har ansvaret för bostadsförsörjningen på det lokala planet. Kommunernas överväganden kring vilka åtgärder som kan vidtas för att stimulera ett ökat bostadsbyggande är av central betydelse. Mark- och planberedskapen är ett viktigt instrument för ändamålet. Genom markanvisning kan kommunerna styra t.ex. upplåtelseform. Många kommuner är dock osäkra över vilket ansvar man har för bostadsförsörjningen. Regeringskansliet bereder därför för närvarande ett förslag om förtydligande av det kommunala ansvaret för bostadsförsörjningen.

Boverket har fått i uppdrag av regeringen att i år öka sina insatser när det gäller att förmedla kunskaper till kommunerna om de möjligheter

som finns till förenklad och rationell hantering inom ramen för plan- och bygglagen för att främja en god mark- och planberedskap.

Ett betydande hinder för ökat bostadsbyggande anses vara höga produktionskostnader. Byggekostnadsdelegationen, som regeringen tillsatte för fyra år sedan för att aktivt och i samarbete med byggsektorns aktörer arbeta för långsiktigt sänkta produktions- och förvaltningskostnader, har nyligen lämnat en slutredovisning av sitt arbete.

När det gäller den besvärliga situationen med det låga bostadsbyggandet i Storstockholm har regeringen också givit landshövding Ulf Adelsohn ett särskilt uppdrag att överlägga med kommunerna i länet om möjliga åtgärder för att skapa förutsättningar för ett ökat bostadsbyggande. Den 1 juli kommer landshövdingen att lämna sin slutredovisning.

En parlamentarisk kommitté är tillsatt av regeringen för att värdera förslagen från Utredningen om allmännyttan och bruksvärdet om olika verksamhetsformer för icke vinstdrivande företag och bedöma behovet av ett nytt regelverk för sådana företag. En utgångspunkt är att det även i framtiden måste finnas fastighetsägare som i särskilt hög grad står för ansvarstagande och långsiktighet och som bedriver sin verksamhet utan enskilt vinstintresse. Bostadsföretag som är öppna för alla grupper av medborgare är också fortsatt ett grundläggande inslag i den svenska bostadspolitiken.

Jag instämmer till fullo med Anders Ygeman om att bostäder i tillväxtregionerna är avgörande för välfärd och tillväxt. Av det anförda framgår att regeringen tagit initiativ inom ett flertal områden för att skapa bättre förutsättningar för ett ökat bostadsbyggande. Avslutningsvis vill jag återigen framhålla att ansvaret för en aktiv och genomtänkt bostadsförsörjningsplanering främst ligger hos kommunerna.

Anf. 36 ANDERS YGEMAN (s):

Fru talman! Jag vill tacka bostadsministern för svaret.

Det händer mycket i bostadspolitiken och mycket positivt är på gång. Det handlar om investeringsbidrag till studentbostäder och förslag om bostadsförsörjningsansvaret. Jag tycker att det är bra och glädjande.

Jag har själv åkt runt i landet och talat med kommunalpolitiker i tillväxtområden och kan konstatera att det i vissa kommuner händer en hel del även på det kommunala planet.

Desto dystrare blir det när man åker omkring här i Stockholmsområdet och i andra kommuner som styrs av borgerliga företrädare och moderatledda regeringar. Här har man byggförbud för hyresrätter. Visserligen är det nyligen hävt i Stockholm för ett fåtal nya lägenheter, men hoppar man bara över gränsen till Huddinge kommun sägs där exakt samma sak: Här ska inte byggas några hyresrätter. Det är bostadsrätter som gäller.

Vi ser markauktioner där marken kostar 8 000–9 000 kr per kvadratmeter, vilket gör att en lägenhet i Stockholm, innan det byggts en enda tegelsten på marken, är dyrare än det nybyggda området i Svedala utanför Malmö, som Byggekostnadsdelegationen har varit med om att bygga.

Det som byggs i våra storstadsområden är bostadsrätter, och det är bostadsrätter för de redan rika. Vi kunde i tidningen i dag läsa att i Kungsbacka har man byggt lägenheter med en månadshyra som är 11 500 kr för en fyra. Frågan är vem som har råd att flytta in i dessa nybyggda lägenheter.

Prot.

1999/2000:109

15 maj

Svar på

interpellationer

Det har ju varit en del diskussioner om studentbostäder. Det är glädjande att vi fått ett investeringsbidrag och att det ska byggas 10 000 nya hyreslägenheter som studentbostäder. Men frågan är om det här kan vara en framkomlig väg för att få fler att bygga hyresrätter. Är bostadsministern beredd, om försöket slår väl ut, att utsträcka investeringsbidraget till att gälla andra hyreslägenheter eller andra former av spekulationsfritt boende? Skulle man ha ett investeringsbidrag för bostadsrätter skulle det bara rinna ut i sanden i form av högre lägenhetspriser och andrahandspriser.

Det är en annan sak som jag vill fråga bostadsministern om apropå debatten om bostadsförsörjningslagen, där Hyresgästföreningens ordförande går ut och kräver en bostadsanvisningslag. Inte minst med tanke på situationen i Stockholm, där två av tre kommunala bostadsföretag och än färre privata bostadsföretag ännu inte har avtal med bostadsförmedlingen, vill jag ställa frågan till bostadsministern om han är beredd att titta på ett införande av en bostadsansvisningslag.

Anf. 37 STEFAN ATTEFALL (kd):

Fru talman! Även jag vill tacka både statsrådet Lövdén och Anders Ygeman för att de tagit upp en värdefull diskussion om just bostadsproblemen i storstadsregionerna. Som riksdagsledamot för Stockholms stad, och även ledamot i ett kommunalt fastighetsbolag, tycker jag att det finns all anledning att diskutera de här frågorna. Det finns säkerligen också mycket vi kan vara överens om när det gäller vikten av att försöka skynda på processerna när man ska gå från idé och projekt till faktiskt byggande.

Bostadsbristen är ju också en hämsko på tillväxt och utveckling inte bara för Stockholm utan för hela landet. Det är också så att detta främjar svarthandel. Svarthandeln med lägenheter skapar orättvisor och osundheter på bostadsmarknaden och kan också leda till att människor alltmer börjar känna sig distanserade från samhällets lagar på övriga områden. Därmed undergräver den också ett slags samhällsmoral.

Det jag tycker att jag saknar i statsrådets redovisning är bl.a. skatternas betydelse för produktionskostnaderna. De berörs inte med ett ord. Det kan inte vara en slump, eftersom detta är en av de stora faktorerna. Den påverkar både incitamenten för bostadsföretagen att bygga och innehavet för enskilda människor, att ha en lägenhet att hyra eller äga.

Det som är märkligt med bostadspolitiken i Sverige är att vi betraktar bostaden både som en konsumtionsutgift och som en kapitalplacering. Sedan lägger vi skatter på både–och. Vi har moms på byggandet och på alla tjänster i boendet och så har vi också en kapitalbeskattning i form av en fastighetsskatt som gör att det blir oerhört dyrt och som slår oerhört hårt både mot konsumenter och mot dem som ska försöka göra en rimlig lönsamhetskalkyl över byggande av bostäder. Min fråga är ju: Varför anser inte Lövdén att skatterna har en betydelse för bostadsproduktionen? Det verkar som att den faktorn inte existerar i statsrådets sinnevärld.

En annan sak är att det är problem att få lönsamhet i att bygga framför allt nya hyreslägenheter. Det är därför det lätt blir bostadsrätter. Det finns ju utredningsförslag, bl.a. från Birgersson, om att man skulle pröva en friare hyressättning för nyare hyreslägenheter. Jag vet att frågan kanske inte är färdigberedd och färdigdiskuterad. Remissinstanserna har

kanske inte sagt sitt. Men det finns anledning att fundera över om detta kan vara en framkomlig väg. Det skulle vara intressant att höra Lövdéns synpunkter på detta.

Det är ju så att om du bygger en ny hyreslägenhet som kostar ganska mycket är det någon som tar lägenheten. Den personen kanske flyttar från en villa, och har sålt villan. In i villan flyttar kanske en barnfamilj som flyttar från en annan lägenhet någon annanstans i kommunen. Därmed skapar man rörelse på bostadsmarknaden. Då kommer de billigare och mindre lägenheterna kanske ungdomar och andra som behöver få in en första fot på bostadsmarknaden till del.

Man ska alltså inte stirra sig blind på produktionskostnader och hyresnivåer som i första skedet kan vara relativt höga om det är en bra lägenhet som är bra byggd och har kvalitativa värden på olika sätt. Det viktiga är att vi får i gång ett byggande och att vi får en rörelse på marknaden.

Slutligen måste jag också få notera att en av orsakerna till att vi har bostadsbrist i dag inte är att man gör för lite *i dag*. Det är för att man gjorde för lite för några år sedan. Det är svårt för exempelvis en ny majoritet i Stockholms stad att på ett eller två år lösa bostadsproblem som har grundlagts tidigare. Den insikten borde kanske reflekteras både i svaret från statsrådet och i inläggen från interpellanten.

Anf. 38 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Fru talman! Jag fick två direkta frågor av Anders Ygeman. Den första frågan gällde om regeringen överväger att införa ett mer generellt investeringsbidrag. Svaret på den frågan är nej. Jag är nämligen väldigt tveksam till ytterligare generella subventioner till bostadsbyggandet.

Jag tycker att fokus nu ska ligga på att pressa produktionskostnaderna. Jag knyter an lite grann till det som Stefan Attefall är inne på när han resonerar om skatter. Byggkostnadsdelegationen, som jag varmt rekommenderar herrarna att läsa, visade väldigt tydligt när de presenterade sitt slutbetänkande i fredags att det är möjligt att pressa produktionskostnaderna, och det ganska rejält, inom ramen för nuvarande regelverk och subventioneringssystem. Men det krävs större aktivitet av aktörerna på bostadsmarknaden; kommunerna, byggherrarna, entreprenörerna.

Det krävs dessutom, om vi ska nå riktigt långt, att vi är mycket observanta på den bristande konkurrensen på byggmarknaden och försöker göra något åt den. Vi har en usel konkurrens, vill jag hävda, på entreprenörssidan, och en ännu uslare när det gäller byggnadsmaterialindustrin. Här måste vi vidta åtgärder så att vi får bättre konkurrensförhållanden.

Det är också möjligt att byggherrar, entreprenörer och kommuner genom samverkan, genom resonemang om hur byggprocessen ska läggas upp, genom materialval och genom att kommunerna håller igen på sin markavgiftssättning, kan få ned produktionskostnaderna rejält. Jag tycker att vi ska pröva det.

Vi sitter just nu och grannar på om vi inte på något sätt ska kunna genomföra Byggkostnadsdelegationens koncept på lite större bostadsbyggnadsprojekt i landet, i tillväxtregionerna då, Stockholmsregionen bl.a. Till detta ska vi också, det kan jag väl avisera i dag, hitta metoder för att knyta de 250 miljoner kronor som vi har fr.o.m. nästa år, och årligen framöver, för ekologiskt byggande. Det skulle vara möjligt att tillämpa

Prot.
1999/2000:109
15 maj

Svar på
interpellationer

Byggekostnadsdelegationens upplägg och också få en ekologisk karaktär på byggnationen genom att använda de medlen. Vi sitter nu och funderar på att hitta former för detta. Det tror jag skulle vara välkommet för Stockholmsregionen.

Sedan har vi gjort den här speciella insatsen riktad till en viss grupp som har dålig betalningsförmåga, studenterna, med ett rejält investeringsbidrag på 400 miljoner kronor. Det är precis i nivå med vad Sveriges förenade studentkårer har krävt. Därmed räknar jag med att vi successivt kan komma bort från den väldigt kraftiga bristsituation som vi har i fråga om studentbostadsbyggandet och som Anders Ygeman tog upp i sin interpellation.

Jag har några andra funderingar omkring det som är sagt. Jag välkomnar ju det besked som har kommit från Stockholms stads allmännyttiga bostadsbolag, att man nu kan vara med när det gäller nyproduktionen. Jag tycker att den ganska tuffa bostadspolitiska debatt som vi har haft under det gångna året har varit uppfriskande. Vi har sett utifrån lite olika utgångspunkter, men den har ändå nu lett fram till att man har ändrat sitt ställningstagande. Det välkomnar jag.

Jag tycker att det är bra att allmännyttan är med i nyproduktionen. Det är också bra för att man ska kunna skaffa sig referensobjekt för hyressättningen på den privata hyresmarknaden. Det är ett bra steg som man har tagit för att få fram hyresrätter även i nyproduktionen.

Så har jag en avslutande kommentar till Stefan Attefall om brister bakåt i tiden. Förslaget, och jag hoppas att kristdemokraterna kommer att rösta för det när jag lägger fram propositionen i höst, om att kommunerna ska upprätta bostadsförsörjningsplaner är just ett uttryck för vår oro över att kommunerna under 90-talet har dragit sig tillbaka från planeringen av bostadsbyggandet.

Det är bara 10 % av kommunerna i dag som har bostadsförsörjningsplanering. Det är ett uttryck för en passivitet. Det kan gälla många partier som har suttit i regeringsställning runt om i landets kommuner. Det är ett uttryck för en passivitet. Nu vill vi markera genom att se till att kommunerna är skyldiga att upprätta bostadsförsörjningsplaner.

Anf. 39 ANDERS YGEMAN (s):

Fru talman! Jag kan konstatera att det jag sade i mitt inledningsanförande fortfarande gäller. Det sprudlar av kreativitet i bostadspolitiken på vissa håll, med riktade investeringsbidrag och förslag om att använda de pengar som finns på ett mer offensivt sätt, medan det på andra håll är i det närmaste politiskt dödläge.

Det är alltid, Stefan Attefall, lättare att skylla på andra. När det inte byggs lägenheter i Stockholm när det är Moderaterna och Kristdemokraterna som styr, då är det Socialdemokraternas som styrde innan fel. Vad vi ser är ju socialdemokrater i regeringen som tar initiativ, t.ex. ett investeringsbidrag till studentbostäder som Moderaterna säger nej till i sin budgetmotion i riksdagen. Det kommer ett förslag om bostadsförsörjningsprogram. Det kommer uppenbarligen att komma förslag om pengar för att pressa byggmaterialindustrin och pressa fram lägre nybyggnadshyror.

Stefan Attefall sitter i styrelsen för Familjebostäder, som inte har avtal med Stockholms kommuns bostadsförmedling. Vore det inte lättare att skriva ett sådant avtal?

Vi har haft byggförbud under de två första åren för de allmännyttiga bostadsföretagen i Stockholm. Det är bra att ni nu har ändrat det. Då vore det väl bra om ni kunde övertyga era partikamrater i Huddinge och andra kommuner som fortfarande tillämpar samma byggförbud. Och sedan kan vi väl mötas här i riksdagens talarstol igen och försöka se till att det byggs bra lägenheter för vanligt folk.

Problemet med resonemanget om rörelse är ju att lägenheterna på Stockholms bostadsmarknad blir dyrare och dyrare. Det byggs inte en enda lägenhet i Stockholm som en vanlig inkomsttagare har råd att bo i. Det som byggs kostar 7 000, 8 000, 9 000, 10 000, 11 000 eller 12 000 kr i månaden, och de som står i Bostadsförmedlingens kö är hänvisade till förorter och till gamla bostäder. Ändra bostadspolitiken i de kommuner som ni har ansvar för och gör så att vanliga människor har råd att bo.

Anf. 40 STEFAN ATTEFALL (kd):

Fru talman! Jag vet inte om det är jag som betraktas som statsråd. Det är åtminstone jag som får frågorna. Men än så länge är det Lars-Erik Lövdén som är statsråd.

Jag frågade varför inte skatterna tas upp i svaret som ett av problemen med att få i gång bostadsbyggandet. På den frågan tycker jag inte att jag fick något svar. Det felaktiga synsättet som skedde i och med skattereformen – det är många partier ansvariga för, även om inte vi var med och gjorde upp om skattereformen, eftersom vi inte fanns i riksdagen då – berodde på att man betraktar boendet både som en konsumtionsutgift och som en kapitalplacering. Därmed lade man dubbla skatter på det hela. Och det har drivit upp boendekostnaderna och försämrat nyproduktionen. Det är en faktor av många som jag tycker att man måste titta på.

Beträffande bostadsförsörjningsplanerna vill jag säga att vi har haft bostadskriser i Sverige tidigare. Vi har också haft bostadsförsörjningsplaner tidigare. Jag tror inte att de löser problemen. Jag tror att man ska låta den kommunala nivån få ha ett visst ansvar för detta och också ha en lokal politisk debatt om detta och låta kommunmedborgarna i val avgöra vilken majoritet som de vill ha.

Jag sade att det inte har hänt någonting tidigare. Man kan som exempel ta ett antal år, från idé till färdiga bostäder. Och under de senaste åren har Stockholms stad styrts av en annan majoritet med socialdemokratiska förtecken. Och det är klart att vi lever med synderna från den tiden. Frågan är då om vi kan agera klokare nu för framtiden och försöka lösa de akuta problemen. Jag tror att det går att göra mycket, och jag tror att man bör samverka från olika nivåer om detta.

Men jag vill kraftigt dementera allt tal om att det råder något byggförbud i Stockholms stad. Jag kan ta ett exempel från det kommunala Familjebostäder. En enig styrelse har gett ett tydligt uppdrag till vår företagsledning om att försöka inventera alla de marker som vi själva är inblandade i för att se hur vi kan förtäta och utnyttja befintliga marker och befintlig infrastruktur som man redan har investerat i för att öka byggandet. Men det får självklart inte bli bara de kommunala bostadsbolagen som bygger, utan man får också öppna upp för andra aktörer för att

Prot.
1999/2000:109
15 maj

*Svar på
interpellationer*

man ska få en bredd och en mångfald, vilket statsrådet åtminstone i ord också bekänner sig till.

Anf. 41 CARL-ERIK SKÅRMAN (m):

Fru talman! Jag välkomnar den relativt hovsamma tonen i denna debatt. Vi har i storstäderna ju inte varit bortskämda med det under den senaste tiden. Speciellt har regeringen försökt storma mot Stockholm.

Den majoritet som tillträdde i Stockholm efter 1998 års val har ökat bostadsbyggandet från det lågvattenmärke med något hundratal lägenheter per år som hade rått under den socialdemokratiska mandatperioden dessförinnan. 1999 gjordes markanvisningar för 628 lägenheter. Hittills i år har mark anvisats för 1 567 bostäder, trots bostadsskatterna. För den närmaste femårsperioden planeras och finns det utrymme för 16 000 bostäder. En del pratsamma statsråd påstår likväl att det inte planeras några bostäder i Stockholm.

Under den socialdemokratiska mandatperioden lyckades man ju inte ens få igenom enkel planering i ytterförorter som Skarpnäck och Råcksta. Däremot lyckades man stoppa all nybyggnation genom missbruk av de kommunala bostadsföretagens hyresledande roll på S:t Eriksområdet vid Fleminggatan.

Från regeringshåll har man fått höra att de kommunala bostadsföretagen förbjudits att medverka i bostadsförsörjningen i Stockholm. Under detta år har exempelvis Svenska Bostäder, vilket statsrådet vidimerar, fått markanvisning på 560 bostäder. Stockholms stads styrelse har med det moderata fastighetsborgarrådet som ordförande i enighet antagit planer på 700 nya lägenheter under de år som kommer. Om de bygger hyresrätter har de dessutom i likhet med andra byggare möjlighet att få bygga på tomträttsmark, vilket ju brukar uppskattas av socialdemokraterna.

Interpellanten uppehåller sig i likhet med statsrådet i interpellationssvaret mycket vid studentbostadsbyggandet. Det är roligt att kunna konstatera att det finns planer för 1 515 nya studentbostäder i Stockholm, även innan subventionerna föreslogs. Några byggen pågår, och 1 086 är markanvisade. Inte heller här finns det alltså anledning att klaga på Stockholm.

Nu kan någon säga att det behövs bostäder i hela Storstockholmsområdet liksom i andra tillväxtregioner. Stockholm är ju den svenska ekonomins motor. En förutsättning för att bygga bostäder är att man kan räkna med att det finns vägar för att komma till de portar bakom vilka de nya bostadslägenheterna finns. Järnvägar och andra vägar måste sålunda byggas.

Den dåvarande socialdemokratiska regeringen tog 1989 initiativ till att se över Storstockholms kommunikationer. En förhandlingsledare – Bengt Dennis – utsågs. Det ledde till en överenskommelse. Den överenskommelsen bröts ensidigt och utan förvarning av den socialdemokratiska regeringen. Samma regering beställde en plan för det tredje spåret, dvs. pendeltågsspåret genom den s.k. getingmidjan genom centrala Stockholm. Regeringen fick planen, och regeringen förkastade planen.

Med vilka åtgärder belönas Stockholms nuvarande majoritet för sina ansträngningar att tillgodose innevånarnas önskemål och behov? Ja, i demokratiska val har den positiva politiken blivit belönad av Stockholms väljare. Demokratin har fungerat. Men regeringen tycker tydligen att det

är mycket otillfredsställande att väljarnas sympatier fått sådana konsekvenser.

Ett statsråd som är känt för sin pratsamhet uttalade nyligen att det bästa sättet att klara trafiken i Stockholm är att införa biltullar som skulle kosta den genomsnittlige bilisten ca 3 000 kr om året utan att någon enda ny vägstump tillkommer.

Finansministern sade, om jag inte tar fel, första maj att det inte blir tal om någon stöttning av vägutbyggnaden i Stockholm så länge majoriteten följer de i val givna demokratiska mandaten och sänker skatten.

Mitt råd är: Ta fram kommunikationer som möjliggör nybebyggelse. Se över hyressystemet, och kom inte med svårförståeliga utjämningsmodeller mot de kommuner som satt i gång den svenska ekonomin. Fru talman! Krokben är inte en bra metod för att bygga ett bra samhälle.

Anf. 42 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Fru talman! Jag väntade i det längsta. Jag trodde inte att jag skulle få höra något om utjämnningssystemet. Men nu togs det upp här på slutet. Jag hade annars tyckt att det hade varit ganska befriande med en debatt om bostadspolitiken utan att man halkar in på utjämnningssystemet.

Jag måste bara konstatera, för att referera Carl Cederschiöld, att det går som tåget, vi har råd med både skattesänkningar och bättre service. Det är väl ändå ett uttryck för att det nu går väldigt bra för Stockholm ekonomiskt till följd av de ökade skatteintäkterna. Det är en följd av att intäkterna ökar oerhört kraftigt i den här regionen.

Vi kan då framöver hålla utjämningsdebatten vid sidan om, tror jag, Carl-Erik Skårman. Det är inte den frågan som är huvudproblemet när det gäller att få till stånd ett ökat bostadsbyggande. Bostadsbyggandet ökar ju. Det ökar väldigt kraftigt, men från en extremt låg nivå. Då ska man komma ihåg att det var bara ett par år sedan som vi hade tomma lägenheter i Stockholmsområdet. Det är det perspektivet som man måste ha klart för sig. Det är klart att det var många kommunalpolitiker som var försiktiga när det gällde bostadsbyggandet när vi befann oss i en situation med tomma lägenheter även i Stockholmsområdet. Nu är behovet desto större. Och det är ju en följd av en framgångsrik ekonomisk politik. Folk har möjlighet att efterfråga bostäder. Tillväxten är hög. Då ökar också behovet av ett kraftigt bostadsbyggande.

Det är en hel del hinder som fortfarande finns kvar när det gäller bostadsbyggandet. Carl-Erik Skårman var inne på det, och det har vi ju diskuterat tidigare, nämligen kopplingen mellan infrastruktur och bostadsbyggande.

Men jag vill, som jag har gjort i tidigare debatter, bolla tillbaka denna fråga något till politikerna i Stockholms stad och region. Det är ju inte så att det finns någon parlamentariskt säker majoritet i Stockholmsregionen för vilka infrastrukturåtgärder som behöver vidtas. Tvärtom är den parlamentariska majoriteten väldigt skör, framför allt i Stockholms stadshus, där den vilar på ett parti som inte vill bygga en enda ny väg, möjligen cykelbanor.

Detta är problematiken. Regeringen är gärna beredd vad gäller en dialog med Stockholmsregionen om infrastrukturinsatserna. Vi ser också behovet. Men planmonopolet sitter ni på som är verksamma i Stockholmspolitiken. Det är ni som måste anvisa lösningarna och också skaffa

Prot.

1999/2000:109

15 maj

Svar på

interpellationer

en bred parlamentarisk majoritet för de lösningarna, för annars kommer vi inte fram.

Sedan gäller det bostadsanvisningslagen. Anders Ygeman, Allboutredningen har att hantera de frågor som är kvar sedan den bostadssociala beredningen. Där ingår frågan om vi ska skaffa en bostadsanvisningslag.

Det är lite beklagligt att det inte finns avtal i Stockholm mellan bostadsförmedlingen och alla allmännyttiga bostadsbolag. Det kan ju ägaren reglera. Det är möjligt för den som är ägare till bostadsförmedlingen och till de kommunala bostadsbolagen att se till att det blir avtal och en förmedling av lägenheterna. Detta är en mer renodlat kommunal fråga.

Sedan ska jag ge en kommentar beträffande skatterna. Vi tar ut skatter på boendet och vi tar ut moms på boendet som när det gäller andra produkter. Vi tar också ut övriga skatter som när det gäller andra varor och tjänster. Men det är nog inte det som är huvudfrågan när det gäller produktionskostnaderna. Jag förstår inte varför kristdemokrater och moderater inte är intresserade av att fokusera på byggbranschen. Det måste göras framöver. Vi har haft en kostnadsutveckling i Sverige som vida överstiger konsumentprisutvecklingen; detta till följd av bristande konkurrens på både entreprenörs- och byggmaterialssidan och till följd av att vi är ganska dåliga som byggherrar och kommuner när det gäller att styra byggnationen så att vi får till stånd en press på produktionskostnaderna, som Byggekostnadsdelegationen har visat. Som jag sade i mitt tidigare inlägg hoppas jag att vi ska kunna tillämpa Byggekostnadsdelegationens koncept på lite större byggnationer än de har gjort. De har bara jobbat med mindre projekt. I så fall skulle också det komma Stockholmsregionen till godo.

Anf. 43 ANDERS YGEMAN (s):

Fru talman! Carl-Erik Skårman rabblar ett antal siffror som i sig är intressanta. Det gäller då bl.a. markanvisningar. Men problemet är att varken stockholmarna eller andra kan bo i markanvisningar. Man kan bara bo i lägenheter. I Stockholm ser vi ju i dag hur folk köar i containrar för att få del av den skärva av lägenheter som faktiskt färdigställs, som byggs klart, så att man kan flytta in i dem. Man köar alltså trots att vi har de högsta inflyttningspriserna någonsin. Det blir dyrare och dyrare och det krävs egna pengar. Det krävs 1 miljon på banken för att kunna få en bostad i dagens Stockholm.

Sent ska syndarna vakna, kan man säga. Det har nu i två år funnits ett byggförbud för hyreslägenheter i Stockholm. Först nu inser tydligen kristdemokrater och moderater att det varit en felaktig politik och ändrar den. Det välkomnar jag. Förhoppningsvis kan ni ta till er mer av vår politik när ni inser att politiken är fel.

Det vore inte dumt om den insikt som nått Stockholms kommunpolitiker också kunde läcka ut till moderaterna i Huddinge där kommunalrådet säger: Här ska inte byggas en enda hyreslägenhet. Kanske även ungdomarna i Huddinge därmed kan få någonting att flytta in i och att bo i, till en rimlig kostnad och utan spekulaton. Jag skulle välkomna ett sådant åsiktsläckage bland moderaterna i regionen.

Fru talman! Jag tycker att den här debatten har varit klargörande. Det finns ett alternativ som står för byggande av nya lägenheter och för att pressa byggmaterialindustrin och byggherrarna och det finns ett alterna-

tiv som får släpas vidare när det gäller att få någonting byggt. Det är väl bara att hoppas, Carl-Erik Skårman, att väljarna i nästa val faktiskt utkräver ansvar för Stockholmspolitiken.

Prot.
1999/2000:109
15 maj

Anf. 44 CARL-ERIK SKÅRMAN (m):

Fru talman! Man kan raljera över valresultat men det är inte passande i en demokrati. Man kan raljera över markanvisningar men utan markanvisningar blir det inga lägenheter, så man behöver inte raljera över markanvisningar heller.

Det industriella byggandet, som utredare Yngvesson uttalade sig om i Ekot häromdagen, kan inge vissa farhågor. Vi hade ju rätt mycket av industriellt byggande i Stockholm för tio–tjugo år sedan i det s.k. miljonprogrammet, och det ger inte anledning till efterföljd. Men vi får väl försöka lösa det här i alla fall.

Stockholm är Sveriges motor och är i tillväxt. Den borgerliga majoriteten har ökat bostadsbyggandet jämfört med vad som skedde under socialdemokraterna. Stockholm bygger alltså och det är väldigt trevligt att höra statsrådet erkänna att så är fallet.

Staten, regeringen, kan underlätta genom att minska skattetrycket och genom att inte köra med utjämningsmodeller som åtminstone psykologiskt blir ett hinder. Dessutom borde man mer trovärdigt gå in i infrastrukturdebatten. När det gäller Dennis hade man en överenskommelse men den saboterades ensidigt av regeringen. Den s.k. getingmidjan är viktig för pendeltågstrafikens försörjning med tanke på bostäder och arbetsplatser i Stockholmsområdet. En plan fanns framtagen, på regeringens förslag, men den förkastades.

Det måste till ett trovärdigt engagemang från regeringens sida. Det går inte att ena dagen säga att det ska vara skatter och andra dagen säga att det ska vara tullar. Tredje dagen får det inte ske någon skattehöjning för att regeringen ska kunna stötta infrastrukturen. Vad som egentligen krävs är ett stort och allvarligt engagemang från regeringens sida för att lösa problemet i Sveriges tillväxtbod.

Anf. 45 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Fru talman! Nu var utjämningsystemet ett psykologiskt hinder. Då har vi kanske kommit ned på rätt nivå. Det är alltså inte fråga om ett verkligt hinder, utan det är väl mer en blockering hos moderaterna som så att säga lägger hinder i vägen.

Utgjämningsystemet är inget hinder för ett ökat bostadsbyggande. Det går som tåget i Stockholmsregionen, för att använda Carl-Erik Skårmans partikamrats uttryckssätt. Därmed kan vi väl lägga den debatten åt sidan.

När det gäller infrastrukturfrågorna är regeringen uppriktigt intresserad. Carl-Erik Skårman kan väl inte påstå att det är regeringen som ska ta över ansvaret från Stockholmspolitikerna. Väljarna har ju valt den konstellation som nu sitter i Stockholms stadshus och i kommuner i Stockholms län. Då får väl den konstellationen också ta ansvar för att forma en infrastrukturpolitik i regionen som bär och som det finns politisk majoritet för. När det är gjort är regeringen naturligtvis beredd att föra ett resonemang. Men det är väl inte vi som ska ta över planeringen av infrastruktursatsningarna i Stockholm. Det får väl ni, alltså de partier som är valda och den majoritet som är vald, ta ansvaret för.

*Svar på
interpellationer*

Jag konstaterar att det saknas en bred och stabil parlamentarisk majoritet i Stockholms stadshus och i en del kommuner i Stockholmsregionen för en lösning på infrastruktursatsningarna. Det här är en nyckelfråga från bostadsbyggnadssynpunkt. Så långt kan jag hålla med Carl-Erik Skårman.

Jag har noterat att moderaterna har motsatt sig investeringsbidraget för studentbostäder. Jag kan försäkra att när jag i lördags besökte Sveriges Förenade Studentkårers årsmöte i Umeå var det stor entusiasm och glädje över att regeringen nu inför ett investeringsbidrag. Ni moderater får väl försöka att med studenterna ta debatten om varför ni säger nej.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 1999/2000:371 om kommunal derivathandel

Anf. 46 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Fru talman! Christel Anderberg har frågat mig vilka åtgärder jag ämnar vidta för att strama upp rekvisitet betryggande säkerhet i kommunallagen och därmed förhindra spekulativa och aggressiva placeringar.

Bakgrunden till interpellationen är bl.a. att kommunfullmäktige i Avesta kommun nyligen har beslutat tilldela sin ekonomichef en särskild limit på 500 miljoner kronor för att bedriva handel med derivat, bl.a. ränteswappar. Handel med derivat innebär stort risktagande och kan snabbt leda till stora förluster.

Regeringen stramade åt reglerna för medelsförvaltningen i januari 1999 då en ny bestämmelse infördes i kommunallagen. Den nya bestämmelsen innebär att fullmäktige i kommuner, landsting och kommunalförbund ska meddela särskilda föreskrifter för förvaltningen av medel avsatta för pensionsförpliktelser. I fullmäktiges föreskrifter ska det bl.a. fastställas vilken risk vid placering av medlen som är tillåten och hur uppföljning och kontroll av förvaltningen ska ske. Föreskrifterna ska omprövas så snart det finns skäl för det.

I detta sammanhang kan framhållas att de flesta som förvaltar kapital använder derivat för att skydda sig mot ränte-, valuta- och värderisker. Rätt utnyttjade och med en tillfredsställande internkontroll är de ett av flera verktyg för att hantera medelsförvaltningen i en kommun.

Regeringen har vid regeringssammanträdet den 13 april beslutat om direktiv för en översyn av kommunernas och landstingens ekonomiska förvaltning m.m. En utredare ska tillkallas för att utreda vissa frågor rörande kommunernas och landstingens ekonomiska förvaltning. Utredningen ska bl.a. göra en översyn av bestämmelserna om god ekonomisk hushållning och dess tillämpning och vid behov föreslå förändringar för att öka långsiktigheten i den ekonomiska och verksamhetsmässiga planeringen. Andra frågor som ska utredas är hur balanskravet kan förtydligas och modifieras, behovet av att tydliggöra reglerna för användandet av medel erhållna vid försäljning av anläggningstillgångar samt hur uppföljningen i kommuner och landsting kan förstärkas. Vidare ska utredaren analysera utvecklingen av kommunernas och landstingens förvaltning av medel för pensionsåtaganden.

I utredningens arbete med att förtydliga begreppet god ekonomisk hushållning bör det ingå att analysera om medelsförvaltningen sker på ett betryggande sätt. I kommittédirektiven sägs att utredaren ska inhämta mer kunskap om hur hanteringen ser ut i olika kommuner och landsting och om den pågående utvecklingen när det gäller förvaltning och avkastning av pensionsmedel.

Hösten 1999 gjordes en enkät till kommuner och landsting av Finansdepartementet angående bl.a. medelsförvaltningen. Av enkäten framgår bl.a. att riskfyllda placeringar verkar vara en begränsad företeelse.

Mot denna bakgrund anser jag att nuvarande regelverk ger goda förutsättningar för kommuner och landsting att på självstyrelsens grund hantera sin medelsförvaltning och göra en lämplig avvägning mellan avkastning och risk. Därutöver har en utredning tillsatts för att förtydliga begreppet god ekonomisk hushållning.

Mitt svar till Christel Anderberg är således att jag inte ämnar vidta några särskilda åtgärder för att strama upp rekvisitet betryggande säkerhet i kommunallagen.

Anf. 47 CHRISTEL ANDERBERG (m):

Fru talman! Jag ber att få tacka statsrådet Lövdén för svaret. Till att börja med vill jag för det första säga att jag är väl medveten som att varken statsrådet eller jag har rätt att lägga oss i en kommuns förehavanden i det enskilda fallet. Jag tog Avesta bara som ett exempel. De frågor som jag vill aktualisera i min interpellation är allmängiltiga.

För det andra vill jag genast deklarerat att jag har mycket begränsade kunskaper om derivathandel. Dessvärre är jag rädd för att min okunskap delas av gissningsvis 98 % av Sveriges kommunalpolitiker. Som exempel kan jag nämna att när vi i min lilla hemkommun Säter debatterade huruvida kommunen skulle söka medlemskap i Kommuninvest och därmed ådra sig ett omfattande borgensåtagande sade kommunalrådet i debatten: Du förstår väl Christel att jag inte begriper mig på sådant här. Jag är helt beroende av de råd som jag får från Kommunförbundet.

Mot den bakgrunden är jag inte tillfreds med den lagändring från den 1 januari 1999 som statsrådet nämner och som innebär att fullmäktige ska besluta om frågan och meddela särskilda föreskrifter om risknivåer, uppföljning och kontroll.

Jag har sett beslutsunderlaget för kommunfullmäktiges beslut i Avesta. Det består av två rader i en skrivelse från ekonomichefen som lyder: Vidare föreslår jag att en särskild limit tilldelas internbanken/Avesta kommun för handel med derivat (swappar, FRA, räntetak m.m.). Limiten föreslås till 500 miljoner.

Jag har ingen aning om vad FRA betyder, och det tror jag inte att ledamöterna i Avesta fullmäktige visste heller, med något undantag kanske.

Vad jag vet om handeln med derivat är att det innebär handel med risk, och det kan mycket snabbt leda till stora förluster. Jag undrar om statsrådet Lövdén kommer ihåg den enskilde banktjänsteman i Singapore som genom derivathandel fick hela brittiska Barings Bank att gå över styr eller om statsrådet minns de svindlande affärerna i Stockholms kommun i slutet av 80-talet, där en enda tjänstemans handel med derivat tillfogade staden en slutlig förlust på 440 miljoner kronor.

Prot.
1999/2000:109
15 maj

*Svar på
interpellationer*

I Stockholm finns det ganska många skattebetalare att taxera ut en sådan förlust på. Det finns det inte i en liten kommun som Avesta.

Jag gläder mig åt den del i svaret som innefattar att regeringen nu har tillsatt en utredning för en översyn av bl.a. frågorna om medelsförvaltning, som ska ske på ett betryggande sätt. Bara det faktum att denna utredning har tillsatts tolkar jag som att kanske allting inte är så frid och fröjd som statsrådets svar vill låta påskina.

Lars-Erik Lövdén svarar ganska kategoriskt att han inte ämnar vidta några särskilda åtgärder för att strama upp rekvisitet betryggande säkerhet i kommunallagen. Men jag hoppas att jag ändå kan tolka svaret som att om utredningen så småningom visar att det skulle vara befogat med åtgärder är statsrådet då beredd att vidta sådana.

Anf. 48 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Fru talman! Det är riktigt som jag säger i svaret, att jag inte nu ser något behov av att göra någon förändring av de regler som infördes så sent som den 1 januari 1999. De är till för att strama upp regelverket med rekvisitet betryggande säkerhet och med den föreskriften att fullmäktige måste anta placeringsregler, lägga fast vilken risknivå man ska acceptera och också lägga fast vilken uppföljning och kontroll som är nödvändig i den enskilda kommunen.

Just det sistnämnda är en central fråga för den här typen av kapitalplaceringar och kapitalhantering. Det är viktigt att det finns en väldigt noggrann uppföljning och kontroll över hur det går till så att det stämmer överens med regelverket.

En del av de fall som Christel Anderberg avgav var ett uttryck för bristande kontroll och uppföljning.

Jag utesluter naturligtvis inte att det i framtiden finns behov av att göra förändringar av reglerna. Vi har tillsatt den här utredningen nu som ska se över hela ekonomikapitlet i kommunallagen. Vad den utredningsmannen kommer fram till får vi se i slutändan.

Regeringen genomför årliga enkäter till kommunerna som ligger till grund för den skrivelse som regeringen lämnar till riksdagen om kommunernas situation. I den enkäten har vi med frågeställningar kring medelshanteringen i kommunerna. Av enkätsvaren i den senaste enkät som gjordes i december förra året är jag ganska lugnad. Det är inte så att det är en stor riskbenägenhet utan tvärtom. Det är en ganska låg riskbenägenhet ute i landets kommuner i dag.

Vi följer utvecklingen väldigt noga, det kan jag försäkra Christel Anderberg. Det är ingen som är betjänt av att vi får en situation där kommunerna går in i ett för stort risktagande och på det sättet äventyrar inte bara den enskilda kommunens ekonomiska situation utan också förtroendet för kommunsektorn som helhet. Ett finansinstitut som Kommunfinans – Christel Anderberg nämnde det – är beroende också för sin lånehantering, sin framgång vill jag hävda när det gäller att ta upp lån till låga räntenivåer, av att det finns ett allmänt gott förtroende för kommunsektors möjligheter att infria sina betalningar.

Men i dag ser jag det inte som något stort problem i kommun-Sverige, utan snarare är det en väldigt låg riskbenägenhet i landets kommuner i dag. Nu får vi se vad utredaren kommer fram till. Vi följer naturligtvis situationen väldigt noga och fortlöpande.

Anf. 49 CHRISTEL ANDERBERG (m):

Fru talman! Jag är mycket nöjd med att höra att statsrådet Lövdén tar lika allvarligt på den här frågan som jag gör och att han uppmärksamtar den. Skulle det gå snabbt får doktor Lövdén snabbt några nya patienter till sin kommunakut.

Derivathandeln är speciell. Det kan gå över styr väldigt fort. I det här fallet i Stockholm, som jag nämnde, var det en tjänsteman som började handla med optioner och terminskontrakt. Terminsaffärerna började i liten skala i april 1986. Mot slutet av året – i november – var omsättningen uppe i 18 miljarder. Den slutliga förlusten blev, som sagt, 470 miljoner kronor. Det kan gå så oerhört snabbt.

Det här är frågor som också kräver mycket stor och speciell kompetens hos dem som handlar själva derivathandeln. Dessutom krävs det en intern kontroll som är rigorös.

Ett problem som jag ser i sammanhanget är att det i svenska kommuner egentligen inte finns någon godtagbar revision. Vi har sedan gammalt systemet med politiskt valda revisorer, vilket innebär att några politiker reviderar sig själva. Med den omfattning som ekonomin och de finansiella transaktionerna börjar få i kommunerna tror jag att även detta är en fråga som man borde överväga.

I trafiken är det så att man utanför skolor och daghem och där det annars är påkallat av trafiksäkerhetsskäl bygger vägbulor eller – som det också kallas – liggande poliser för att bilisterna på ett mycket handfast sätt ska tvingas att minska farten riktigt ordentligt. Det är en sådan typ av vägbulor eller liggande poliser som jag skulle önska att man försökte bygga in också i kommunallagen och i tillämpningen av den på det här området.

Statsrådet Lövdén och jag brukar i allmänhet inte vara överens om så värst mycket här i livet, men just denna fråga tycker jag borde vara helt politiskt okontroversiell. Jag hoppas att vi tillsammans kan arbeta för att skattebetalarna ska kunna sova lugnt om nätterna.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot.

1999/2000:109

15 maj

Svar på

interpellationer

10 § Förnyad bordläggning

Föredrogs men bordlades åter

Näringsutskottets betänkande 1999/2000:NU18

Finansutskottets betänkanden 1999/2000:FiU25 och FiU26

Socialutskottets betänkande 1999/2000:SoU13

Miljö- och jordbruksutskottets betänkanden 1999/2000:MJU13 och MJU18

11 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Motioner

med anledning av skr. 1999/2000:106 Reformeringen av domstolsväsendet – en handlingsplan

1999/2000:Ju26 av Lars Elinderson och Lars Hjertén (m)

1999/2000:Ju27 av Gun Hellsvik m.fl. (m)

1999/2000:Ju28 av Gunnel Wallin m.fl. (c)

1999/2000:Ju29 av Kia Andreasson m.fl. (mp)

1999/2000:Ju30 av Ragnwi Marcelind m.fl. (kd)

1999/2000:Ju31 av Gun Hellsvik m.fl. (m, kd, fp)

1999/2000:Ju32 av Lena Ek (c)

1999/2000:Ju33 av Willy Söderdahl (v)

1999/2000:Ju34 av Sven Bergström (c)

med anledning av prop. 1999/2000:121 Privat införsel av alkoholdrycker, m.m.

1999/2000:Sk26 av Yvonne Ruwaida m.fl. (mp)

1999/2000:Sk27 av Leif Carlson (m)

1999/2000:Sk28 av Margareta Cederfelt (m)

1999/2000:Sk29 av Kenneth Lantz m.fl. (kd, c, fp)

1999/2000:Sk30 av Carl Fredrik Graf m.fl. (m)

12 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 15 maj

1999/2000:880 av *Sten Andersson* (m) till statsminister Göran Persson
Tunnel Helsingborg–Helsingör ett ekonomiskt och tekniskt problem

1999/2000:891 av *Fredrik Reinfeldt* (m) till finansminister Bosse Ringholm

Stockholmsregionens infrastruktursatsningar

1999/2000:898 av *Desirée Pethrus Engström* (kd) till jordbruksminister Margareta Winberg

Samverkansforum för kvinnor i Sverige

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 23 maj.

13 § Kammaren åtskildes kl. 14.32.

Prot.
1999/2000:109
15 maj

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdet början t.o.m. 8 § anf. 38
(delvis) och
av talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL CARPELAN

/Barbro Nordström

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Svar på interpellation 1999/2000:369 om förenklingar för företagare	1
Anf. 1 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	1
Anf. 2 HENRIK S JÄRREL (m)	2
Anf. 3 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	3
Anf. 4 HENRIK S JÄRREL (m)	4
Anf. 5 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	5
Anf. 6 HENRIK S JÄRREL (m)	5
3 § Svar på interpellation 1999/2000:374 om osund konkurrens	6
Anf. 7 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	6
Anf. 8 OLA KARLSSON (m)	7
Anf. 9 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	8
Anf. 10 OLA KARLSSON (m)	8
Anf. 11 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	9
4 § Svar på interpellation 1999/2000:387 om staten som kommersiell aktör	10
Anf. 12 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	10
Anf. 13 OLA KARLSSON (m)	10
Anf. 14 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	11
Anf. 15 OLA KARLSSON (m)	12
Anf. 16 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	12
Anf. 17 OLA KARLSSON (m)	13
5 § Svar på interpellation 1999/2000:398 om radiokommunikation	13
Anf. 18 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	13
Anf. 19 KENTH HÖGSTROM (s)	13
Anf. 20 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	14
Anf. 21 KENTH HÖGSTROM (s)	15
Anf. 22 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	15
Anf. 23 KENTH HÖGSTROM (s)	16
Ajournering	16
Återupptagna förhandlingar	16
6 § Svar på interpellation 1999/2000:367 om politisering av universiteten	16
Anf. 24 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s)	16
Anf. 25 PER BILL (m)	18
Anf. 26 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s)	18
Anf. 27 PER BILL (m)	19
Anf. 28 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s)	20
Anf. 29 PER BILL (m)	21
Anf. 30 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s)	22
7 § Svar på interpellation 1999/2000:375 om smärtlindring	23
Anf. 31 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s)	23

Anf. 32	ELISABETH FLEETWOOD (m)	23	Prot.
Anf. 33	Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s)	24	1999/2000:109
Anf. 34	ELISABETH FLEETWOOD (m)	25	15 maj
8 §	Svar på interpellation 1999/2000:356 om		
	bostadssituationen i tillväxtområden	25	
Anf. 35	Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s)	25	
Anf. 36	ANDERS YGEMAN (s)	27	
Anf. 37	STEFAN ATTEFALL (kd)	28	
Anf. 38	Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s)	29	
Anf. 39	ANDERS YGEMAN (s)	30	
Anf. 40	STEFAN ATTEFALL (kd)	31	
Anf. 41	CARL-ERIK SKÅRMAN (m)	32	
Anf. 42	Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s)	33	
Anf. 43	ANDERS YGEMAN (s)	34	
Anf. 44	CARL-ERIK SKÅRMAN (m)	35	
Anf. 45	Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s)	35	
9 §	Svar på interpellation 1999/2000:371 om kommunal		
	derivathandel	36	
Anf. 46	Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s)	36	
Anf. 47	CHRISTEL ANDERBERG (m)	37	
Anf. 48	Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s)	38	
Anf. 49	CHRISTEL ANDERBERG (m)	39	
10 §	Förnyad bordläggning	39	
11 §	Bordläggning	40	
12 §	Anmälan om skriftliga svar på frågor	40	
13 §	Kammaren åtskildes kl. 14.32	41	

Prot.
1999/2000:109
15 maj

Elanders Gotab, Stockholm 2000